PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VI - Štev. 251 (1939) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr. TRST, sreda 24. oktobra 1951 Cena 20 lir

ZAČETEK ZBOROVANJA ZA MIR IN MEDNARODNO SODELOVANJE V ZAGREBU

«Obsoditi je treba vsako obliko in sleherni akt agresije»

je izjavil v otvoritvenem govoru dr. Zlatan Sremec - Cono A STO zastopata na zborovanju književnik Boris Pahor in univ. profesor Fabio Cusin

75 tujih novinarjev sledi delu zborovanja v Sabornici na Markoven trgu

(Od našega posebnega dopisnika)

ZAGREB, 23. — Veliko zanimanje mednarodne javnosti za zagrebško zborovanje miru dokazujejo najbolj zgovorno polne galerije novinarjev in občinstva v hrvaški Sabornici na Markovem trgu. Samo tujih novinarjev je bilo danes 75, ravno toliko domačih. V svečani loži je bil predsednik vlade LR Hrvatske dr. Vladimir Bakarič z nekaterimi člani vlade in člani politbiroja CK KPH in številnimi diplomatskimi predstavniki. Sedeži v dvorani Sabornice so bili vsi zasedeni. Med delegati sta tudi dva iz cone A STO — književnik Boris Pahor in univ. prof. Fabio Cusin.

Ob 17.15 je imel otvoritveni govor dr. Zlatan Sremec, jugoslovanski delegat na kongresu. Govor je bil zelo kratek: v glavnem je poudaril osnovne misli, ki bodo dominirale v delu kongresa. Pozdravil je zborovalce, želel gostom dobrodošlico in se zahvalil vsem, ki so se odzvali pozivu. Med drugim je dejal:

«Narodi naše mlade države, ki so v borbi za svojo svobodo in neodvisnost dali v zadnji svetovni vojni ogromne žrtve, vidijo, da danes v svetu obstajajo tendence velikih sil, da bi odrekale malim narodom pravico do enakopravnosti. Njihova želja za zasužnjevanje malih narodov ustvarja pogoje za novo vojno. Vemo, da bi danes napad na katero koli državo ne ostal osamljen pojav, temveč bi se kmalu razširil v novo svetovno vojno».

Dr. Sremec je nadaljeval: «Naš nacionalni komite za obrambo miru misli, da predstavlja nevarnost vojne že nadvlada in nepriznanje načela enakopravnosti velikih in malih narodov in držav. Zato je potrebno obsoditi vsako obliko, sleherni akt agresije — je poudaril dr. Sremec. Zato je potrebno začeti z borbo za razorožitev, pa tudi borbo za spoštovanje načel listine OZN.

Med nami so različni ljudje, različni ras, narodnosti in jezikov, različni starosti in poklicev, veliko število kulturnih, političnih in znanstvenih delavcev, pisateljev in umetnikov, različni nazorov in mnenj. Toda vse nas veže ena misel in občutek odgovornosti pred zgodovino, pred svojim ljudstvom in pred svojo vestjo za vse, kar delamo in bomo storili v današnjem trenutku, da bi prispevali k stvari miru.

Tukaj so se sestali ljudje iz Evrope, Amerike, Azije in Afrike, da bi se dogovorili, kako bi z dejanji, ne z besedami, vodili borbo za mir, da bi se dogovorili, kako bi zorali in povezali ljudi za to veliko akcijo mednarodnega sodelovanja in obrambe miru».

Sremcev govor je bil sprejet s ploskanjem navzočih delegatov; preveden je bil v francoščino in angleščino. Nato sta se javila k besedi Anglež Harvey Moor, predsednik «Haldan Society» in Jezus Hernandez, bivši minister republikanske španske vlade.

Harvey Moor se je v imenu navzočih zahvalil Jugoslaviji za sprejem, «saj gledam v Jugoslaviji majhno državo z velikim ljudstvom. Zelim, da bi postala nova Švica vzhodne Evrope, ki bi pokazala svetu, kako različne rase, jeziki in vere lahko živijo skupno v miru, in da bi mogla v pravem času pomagati, da bi se združila Vzhod in Zahod. Če bi kdorkoli med nami morda izgubljal pogum v dnevu tega novega napora za mir v tem znamenitem poslopju, naj se spomni srbskega pregovora: «Velike reke nastajajo iz majnnih potokov» (Moor je govoril v angleščini, pregovore pa je navajal v originalu).

H. Moor je omenil, da je bil leta 1949 na pariskem, leta 1950 pa na varšavskem mirovnem kongresu. Naštel je osem točk, ki so mu jih priporočali njegovi prijatelji pred odhodom iz Londona. Nato je omenil sredstva, ki jih je predlagal jugoslovanski zunanji minister Edvard Kardelj na glavni skupščini OZN leta 1950 v zvezi s preprečevanjem napada. Moor meni, da bi bilo treba ustanoviti visoko komisijo narodov, ki bi v desetih letih dosegla sporazum o vprašanju spornih meja, in sicer tako, da bi se vprašanja mej tako znotraj posameznih držav kot tudi med državami reševala na miroljuben način.

Svoj govor je H. Moor zaključil z drugim srbskim pregovorom, ki pravi: «Pomagaj mi prenašati usodo, toda pusti mi, da mislim, kakor hočem». Moor je dejal, da želi, da bi bil ta pregovor geslo zagreškega kongresa miru.

Jezus Hernandez, bivši minister španske republikanske vlade, je govoril v španščini. Dejal je, da ne govori samo v imenu Spancev v emigraciji, temveč tudi v imenu milijonov Spancev, ki trpijo pod Francom. «Franco je poseblena negacija spoštovanja pravice in svobode. On je največja nevarnost za mir. Španska delegacija poudarja potrebo moralne podpore španskemu ljudstvu z vsega sveta. Franco ne bo nikoli jamstvo za mirno življenje ostalih narodov, temveč vedno nevarnost vojne».

Hernandez je nadaljeval: «Vojna se vodi tudi znotraj nekaterih držav, kot n. pr. pri nas. Pri nekaterih narodih je ta nevarnost vojne izzvala oboroževanje. V tem primeru vidimo, da top molči, vendar besede vodijo vojno. Na drugi strani pa obstaja nevarnost, da bi ena vrsta demokracije, ki je zapustila mir, izvršila napad». Hernandez je poudaril, da se bodo na tem kongresu postavljala načela pravega miru, ki bo enako mir za Ruse kot za Amerikance, mir, ki ga bodo sprejeli vsi narodi, kajti mir ni mir, če ne pomeni mir za vse enako. «Pričakujemo, da nam bo to zborovanje določilo prave smernice», je zaključil španski delegat.

Léon Boutbien, član francoskega parlamenta, je nato dejal, da bo to zborovanje prenehalo s staro prakso, po kateri je vse v naprej pripravljeno. «Brbljanje o demokraciji nima smisla, kakor tudi nimajo smisla medsebojni komplimenti», je dejal Boutbien in vsi so mu ploskali. Nato je predlagal, naj se izvoli komisija za organizacijo dela, v kateri bi bila dva delegata vsake delegacije in ki bi določila dnevni red sej.

Louis Pierrard, belgijski narodni poslanec in član akademije se je strinjal s predlogom in predlagal, naj vsak govornik ne govori več kot četrt ure. Nato je dr. Zlatan Sremec prečital brzojavki Eleonore Roosevelt in Henryja Atkinsona, nakar je K. Zilliacus predlagal, naj tekst vseh brzojavk razdelijo med delegate, kajti čitanje bi bilo predolgo.

Po polurnem odmoru je bila seja brez novinarjev, na kateri so razpravljali o izvolitvi delovnega odbora, ki bo predsedoval zborovanju.

Jutri se zborovanje nadaljuje ob 10. uri predpoldne.

S. RENKO

TRYGVE LIE ob šesti obletnici OZN

PARIZ, 23. — Ob šesti obletnici Združenih narodov je glavni tajnik OZN Trygve Lie izdal proglas, v katerem pravi, da je v zadnjih šestih letih delil z vsemi narodi sveta, v katerih imenu je bila podpisana ustanovna listina, ne samo vero in upanje, temveč tudi razočaranja. Nato pa nadaljuje:

«Strah pred svetovno vojno, bujšo kakor katera koli v zgodovini, nesrečno obeležje sedanje mednarodne napetosti, je tudi znak, da smotri, zaradi katerih so bili ZN ustvarjeni, niso bili popolnoma doseženi.

Veliki in cenjeni so bili napori ZN za preprečenje vojne, za pospešenje miroljubne ureditve sporov in za skupno skega in socialnega napredka. Seveda je bilo tudi dosti odlašanja in nazadovanja, toda predejavnost za dosego gospodarskega napredka šestletnega dela kaže pomemben in konstruktiven napredek, na katerega smo lahko opravičeno ponosni.

Pri razpravah, kakor so bili primeri tujih vojsk v Libanonu, Siriji in Iranu; pri vztrajnih posredovanjih, kakor v Palestini, Indoneziji in Kašmirju, so Z. N. pomagali, da so se odvrnili nevarni zapetljaji, da so preprečile borbe, ali da je bil dosežen miroljubni sporazum. V Koreji je bil napad, ki je imel za cilj preprečiti napore Z. N. za neodvisnost in enotnost te države, odbit in je bil to prvi dokaz sposobnosti mednarodne organizacije za skupno akcijo proti napadalcu.

Ta dokaz učinkovitega nastopa Z. N. proti napadu je velik korak naprej v ohranitvi miru. Sklep Z. N. da nastopajo hitro in odločno proti bodočemu napadu, je sprejela glavna skupščina, ko so konec lanskega leta bile sprejete resolucije o ohranitvi miru. Sistem kolektivne varnosti Z. N. je bil s tem stalno uveljavljen, te resolucije so pomembno ojačile temelje mehanizma, ustvarjenega z ustanovno listino.

Nato je omenil, da so po dolgih posvetovanjih uspeli reši ti vprašanje bivših italijanskih kolonij, ter nadaljeval, da mora izjaviti s posebnim obžalovanjem, da «smo tudi na mrtvi točki glede nadzorstva nad oboroževanjem vključeno tudi atomsko orožje, ter da je bilo vprašanje oboroženih sil odstopljeno Varnostnemu svetu».

Bistvene uspehe so dosegli ZN in stalni odbori na gospodarskem, socialnem in humanitarnem področju. Izboljšanje življenjske ravni za milijone ljudi v slabo razvitih področjih zahteva dolgotrajne napore vlad in mednarodnih organizacij, ki jih bodo podpirale, in sicer po raznih strokovnjaških primerih načrtih in sredstvih, ki so nam na razpolago. Skušamo doseči tehnično znanje o razmerah, da bi lahko uresničili načrt gospodarskega in socialnega napredka.

Neštete prošnje vlad za tehnično pomoč so najbolšji znak pomena programa tehnične pomoči ZN. Z vztrajnim delom ustanov in organov ZN, se je svet kot nikoli poprej zavedel bistvenih človeških pravic.

Pot k zagotovilu miru je počasna in težka. Imamo pred seboj dolgo in trdo pot. Prepričan sem, da bomo uspeli če bodo narodi vsega sveta stalno odločni da ohranijo in ojačijo ZN, kot najbolj praktično ustanovo za svetovno skupnost, v kateri bo vladal mir».

Narodi vsega sveta želijo, da ZN ohranijo mir ob spoštovanju človeških pravic. Zaradi tega želijo, da ZN zaščitijo vse tiste, ki so nezaščiteni in ki imajo zelo malo ali nič od osnovnih človeških pravic, zaradi katerih samih ljudje čutijo, da je vredno živeti.

IZJAVA MARŠALA TITA OB DNEVU ZDRUŽENIH NARODOV

VLADA FLRJ BO SODELOVALA pri naporih OZN za krepitev miru

Izjave dr. Aleša Beblerja o bližnji glavni skupščini OZN in o jugoslovanskem stališču o anglo iranskem sporu Obsodba sovjetskih vohunov v Beogradu - „Borba" o kršenju mirovne pogodbe v Italiji

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 23. — Uredništvo «Borbe» je maršala Tita zaprosilo, naj mu da izjavo v zvezi z jutrišnjim dnem Združenih narodov. Maršal Tito je dal «Borbi» sledečo izjavo:

«Letošnja proslava dneva Združenih narodov pada v čas, ko se poleg že obstoječih nerešenih mednarodnih vprašanj pojavljajo vedno nova in nova resna vprašanja, ki še bolj slabšajo že tako težki mednarodni položaj. Vse to kaže, da dosedanji napori OZN niso mogli odstraniti glavnih vzrokov mednarodne napetosti in uresničiti ono vsestransko in iskreno sodelovanje v svetu, ki je kot cilj te organizacije zapisano v Listini.

Moje globoko prepričanje je, da dosedanji neuspehi ZN ne bi smeli biti vzrok, da se oslabi zaupanje v to mednarodno organizacijo, kajti ko bi se to zares zgodilo, bi bil ogrožen že sam obstoj OZN, kar bi moglo imeti katastrofalne posledice za človeštvo.

Prejšnje leto sem rekel, da lahko samo polno in enakopravno sodelovanje vseh članov ZN v vseh vprašanjih okrepi to organizacijo in jo naredi sposobno za izvrševanje njenega poslanstva. Mislim, da to velja še bolj danes, ko se v vrsto osnovnih mednarodnih vprašanj vse bolj postavlja vprašanje nacionalnega razvoja vrste narodov, ki v nedavni preteklosti niso uživali popolne neodvisnosti. To vprašanje z vso resnostjo postavlja pred Združene narode organizacijo širokega mednarodnega sodelovanja za uresničenje teženj teh narodov in dajanje gospodarske in tehnične pomoči nezadostno razvitim deželam sploh.

Na tem polju, kakor tudi pri uresničevanju načel listine OZN sploh, v prvi vrsti pa pri vseh naporih za krepitev miru in mednarodnega sodelovanja bo vlada FLRJ kot doslej najaktivneje sodelovala» je zaključil maršal Tito.

Predstavnik Jugoslavije v Varnostnem svetu in stalni jugoslovanski delegat pri Združenih narodih dr. Aleš Bebler je dopotoval danes z letalom iz New Yorka v Beograd. Po prihodu je dr. Bebler v zvezi z vprašanjem, kako v krogih OZN ocenjujejo iniciativo Jugoslavije za prireditev zborovanja za mir in mednarodno sodelovanje v Zagrebu, izjavil, da je bila jugoslovanska pobuda zelo dobro sprejeta. «Mnogi se strinjajo v mnenju, da more to zborovanje pomeniti resen prispevek k stvari miru, zlasti pa zato, ker se vrši v Jugoslaviji, na jugoslovansko pobudo, to pa v prvi vrsti zaradi tega, ker sovjetski blok obtožuje Jugoslavijo nekakih napadalnih namenov. Toda namesto kakega pozivanja na vojno prihaja iz Jugoslavije močan poziv za mir, namenjen vsem narodom».

Dr. Bebler je nato govoril o bližnjem zasedanju glavne skupščine OZN v Parizu in dejal, da si v diplomatskih krogih OZN nihče ne upa prerokovati, ali bo to zasedanje prineslo izboljšanje ali nadaljnjo zaostritev mednarodnega položaja. «Dopuščajo se presenečenja, je dejal Bebler, v enem in v drugem smislu. Vendar z nič manjšim prepričanjem napovedujejo, da se bo to zasedanje razlikovalo od prejšnjih po tem, da bo na njem manj propagandnih bitk s praznimi besedami in več diskusije o konkretnih problemih in spornih vprašanjih. Ta predvidevanja temeljijo na napovedih, ki so jih že napravile številne delegacije glede vprašanj, ki jih nameravajo načeti. Po mojem mnenju bi bilo koristno, če se bo to predvidevanje uresničilo, kajti čeprav je morda le malo upanja, da se vprašanja in spori, o katerih bodo govorili, rešijo, bo vendarle koristno, da se osvetlijo z vseh strani, ker bo tako javnemu mnenju postalo bolj jasno, kdo in zakaj je kriv in v kakšni meri, to pa bo predstavljalo moralno oviro za one, ki so resnično krivi».

Dr. Bebler je nato govoril o stališču jugoslovanske delegacije glede anglo-iranskega spora in dodal, da je bila težava v tem sporu pred Varnostnim svetom v tem, ker ni bilo mogoče ustvariti večine za običajen poziv spornima strankama, naj obnovita pogajanja. Znaten del članov sveta se ni zadovoljil s takšnim pozivom, temveč je želel, naj ga spremlja mnenje o bistvu spora, določanje krivde za spor in nakazovanje, kako bi bilo treba spor reševati. To poseganje v bistvo spora, ki ga vsebuje uvod predložene resolucije, je povzročilo — je dejal Bebler — veliko delitev mnenj v Varnostnem svetu. «Jugoslovanska delegacija n. pr. se ni mogla strinjati s tekstom tega uvoda. Na drugi strani pa smo naravno storili vse, kar bi moglo vplivati na obe stranki, da bi obnovili pogajanja in po mirni poti rešili spor. Mislim, da je diskusija, čeprav ni bila zaključena z resolucijo, v glavnem delovala v tej smeri, ker so vsi delegati izrazili željo, da bi obe stranki obnovili mirna pogajanja. S tem je vendarle avtoriteta Varnostnega sveta delovala v tem smislu in to je koristno».

Okrožno sodišče v Beogradu je po dvotedenski razpravi izreklo sodbo nad skupino vohunov sovjetske obveščevalne službe. Glavni obtoženec Branko Putnik je bil obsojen na smrt z ustrelitvijo, ostalih 13 obtožencev pa na zaporne kazni od 5 let do dosmrtne ječe.

Jutrišnja «Borba» objavlja članek o procesu v Lucci in poudarja, da italijanska vlada ne izpolnjuje obveznosti, ki jih je podpisala v Parizu. Italijanska vlada oživlja v svoji deželi psihozo, ki je obstajala pred vojno. «Borba» zaključuje, da italijanska vlada danes zahteva delno revizijo mirovne pogodbe, obenem pa ne spoštuje tistih določil pogodbe, ki bi ravno morale dokazati njeno prizadevanje da s sosedi živi v miru in sodelovanju.

R. R.

Novi dokazi o sodelovanju ozopovcev s fašisti

(Od našega posebnega dopisnika)

LUCCA, 23. — Dopoldanska razprava se je zakasnila za dobršno uro. Ko so porotniki nekaj minut po desetih prišli v dvorano, je predsednik javil o avtomobilski nesreči, ki je zadela odvetnika Gianninija. Zaradi resnih poškodb ne bo mogel tako kmalu prisostvovati obravnavi. Odvetniki zasebne stranke in obrambe so izrekli željo, da bi Giannini čim prej okreval. Obe stranki sta zatem predlagali zaslišanje še novih prič v zvezi s porčinjskimi dogodki. Sodišče je te predloge sprejelo.

Javni tožilec je danes zopet enkrat našel priložnost pokazati oblast, ki jo ima kot funkcionar v tem svojstvu. In naravnost odbijajočo nedoslednost v pretehtavanju dejstev, ki bi mogla omajati njegovo vsesko. zi sovražno stališče proti obtožencu. Posebno očitno se je to pokazalo med zaslišanjem Gaetana Fantastica, mladega Sicilijanca, obsojenega na dosmrtno ječo zaradi roparskega umora. Kljub upiranju obrambe je javni tožilec načel vprašanje Fantasticovega procesa in med zaslišanjem nekajkrat z grobostjo nastopil proti prči, bržkone zato, ker so njene izjave odkrile nove tožilcu neljube momente.

Gaetano Fantastico je bil vojak in je služil v Pulju. Po razpadu italijanske vojske je padel v roke Nemcem, ki so ga poslali najprej v Benetke, nato pa vključili v transport, namenjen v Nemčijo. Med vožnjo pa se mu je v bližini Reade v družbi še treh sovjetnikov posrečilo pobegniti z vlaka. Vso noč so se klatili po neznanem kraju, prekoračili reko Ter in se znašli zjutraj 3.2.1944 pred neko vasjo. Oglasili so se v prvi hiši in poprosili za pomoč, poleg tega pa so izrazili željo, da bi se priključili partizanom. Gospodinja je povedala, da so v vasi ozopovci, da pa so tudi fašisti, s katerimi žive ozopovci v najbolj prijetnih odnosih. Priča je imel kasneje sam priliko videti nekaj ozopovcev v razgovorih s fašističnim marešalom, med prebivalstvom pa je bilo mimo tega splošno znano, da si fašisti in ozopovci izmenjavajo orožje.

Toda takšna in podobna pričanja so vrgla že nekajkrat javnega tožilca iz ravnotežja in tako tudi danes. Vendar si je upal v svoji nestrpnosti tokrat predaleč, kajti izjavil je skoraj dobeseno: «Če je tudi prišlo do takih primerov, to nima nikake zveze s Porčinjem».

Gospod javni tožilec torej ima poboje ozopovcev za zločin, ne glede na okoliščine in brez vsakršnega opravičila. Presojajoč dogodke s takega stališča bi bilo potemtakem potrebno klicati na odgovor vse, ki so kdaj koli storili kaj želega fašistom ali fašističnim sodelavcem. Sprico tega obramba obtožencev v Lucci nikakor ne bo imela lahkega dela.

V zvezi s pričevanjem Fantastica so zagovorniki predlagali, naj bi se zaslišali prebivalci, odnosno čim več ljudi iz krajev, koder je Fantastico hodil februarja 1944. To pač zato, da bi dokončno prepričali javnega tožilca o resnici glede sodelovanja med ozopovci in fašisti.

Dopoldne sta bili še zaslišani Lucija Cafagna in Alice Boiana, ne da bi povedali kaj važnega.

Prav tako nismo izvedeli nič pomembnega od prve popoldne zaslišane priče, od duhovnika don Turibbia. 8. ali 9. februarja je srečal skupino garibaldincev in na vprašanje, od kod prihajajo tako zgodaj, mu je nekdo iz skupine odvrnil: «Priredili smo veselico nekomu in jo bomo v nekaj dneh še drugim». Med obtoženci v kletki ni poznal nikogar.

Toda bolj kot porčinjski dogodki je v tem primeru javnega tožilca zanimalo, ali so slovenski partizani odvažali iz Spesse živila in živino. Don Turibbio je to potrdil. Na vprašanje enega izmed obtožencev, ali priča ve, da so takrat plenile v onih krajih skupine ljudi, ki so se izdajale za partizane, medtem ko so bili v resnici navadni roparji in so jih morali prav garibaldinci likvidirati, je don Turibbio odgovoril, da ve z gotovostjo, da so bili Slovenci. Javni tožilec pa je zaključil, da je to popolnoma jasno. Njemu je pač vse jasno tam, kjer nekdo govori na škodo slovenskih ali italijanskih partizanov, nikdar pa noče razumeti pojasnil, pa naj bi bila še tako enostavna, ki bo mogla le-tem koristiti.

Popoldne sta bila na vrsti že Emilio Celledoni in Guido De Gaspero, nakar je bila ob 17. uri razprava prekinjena.

M. L.

Truman odložil imenovanje poslanika v Vatikanu

WASHINGTON, 23. — Bela hiša je danes ponoči javila, da je predsednik Truman sklenil, da se odpove imenovanju generala Marka Clarka za ameriškega poslanika v Vatikanu.

Voditelj tiskovnega urada v Beli hiši Joseph Short je izjavil, da temelji novi predsednikov sklep na pravnem mnenju, da Clark ne bi mogel sprejeti imenovanja za poslanika in hkrati ostati v vojski. General Clark se sedaj ne želi odpovedati svojemu vojaškemu činu. Trumanov sklep, da se začasno odpove imenovanju, dokler kongres ne bo zasedal, pomeni, da bo vsa zadeva ostala nerešena nekaj mesecev.

Francija ne bo odgovorila na sovjetsko noto

PARIZ, 23. — V zvezi z izročitvijo sovjetske note Franciji v odgovor na francosko noto o nemškem vprašanju je predstavnik francoskega zunanjega ministrstva danes v uradni izjavi pobijal vse utemeljitve v sovjetski noti.

Izjava pravi, da zaradi dejstva, da se je sovjetska vlada omejila označiti tezo v francoski noti brez vsake podlage, je sedaj brezpomembno nadaljevati razpravljanje.

SKLEPI KONFERENCE ERS

Za nadaljevanje dosledne razredne borbe

Na sinočnji konferenci Zveze enotnih razrednih sindikatov, o kateri poročamo na drugi strani, so udeleženci konference sprejeli sledečo resolucijo:

Borba za ustanovitev, obstoj in delavanje razrednih sindikatov STO se je dokončno izkazala kot objektivna, zgodovinska potreba ter je del izkušenj delavskega razreda v dolgi borbi, ki jo ta vodi zato, da zagotovi sebi in vsemu delovnemu ljudstvu boljše življenjske pogoje in boljšo bodočnost.

Enotnost mednarodnega sindikalnega gibanja, ki se je ustvarila med razkrajanjem nacifašizma in z zmago nad njim ter je dobila konkretno obliko v Svetovni sindikalni zvezi, je bila razbita, Svetovna sindikalna zveza pa se je spremenila v slepo orodje zunanje politike sovjetske države.

Obnovitev razrednega sindikalnega gibanja delovnih ljudi mora biti danes eden najvažnejših smotrov delavskega razreda sleherne dežele na svetu. Svetovna sindikalna zveza je izgubila značilnosti mednarodne organizacije neodvisnega sindikalnega gibanja in je postala s tem objektivno najresnejši činitelj razcepljenosti na sindikalnem področju v posameznih deželah, kot to dokazujejo obširna dějstva, ki so se deloma obravnavala na tej sindikalni konferenci.

Po vsem tem je v sedanjem mednarodnem sindikalnem položaju neobhodno potrebno, da vsi delovni ljudje opustijo vse predsodke do raznih nacionalnih sindikatov, ki so se odcepili od SSZ, ter do tistih, ki nikakor niso voljni brezpogojno prenašati njeno pogubno politiko.

Napredne in socialistične sile v svetu vplivajo in privlačujejo še skoraj v celoti delovne ljudi vseh dežel in ni več mogoče zamisliti si izrečno protisocialističnega in protikomunističnega sindikata s pozitivno vlogo v korist delavskega razreda.

Dogaja pa se, da zaradi političnih usmerjenosti sindikalnih organizacij, ki so še vedno vezane na SSZ, določeni kapitalistični interesi ter interesi določenih konservativnih krogov lahko še manevrirajo v smislu svojih razrednih interesov v Mednarodni zvezi svobodnih sindikatov ter dajejo s tem tej svetovni sindikalni organizaciji protikomunističen pečat in sovražno taktiko proti komunistični ideologiji, ki so jo osvojile milijonske množice delovnih ljudi, ter s tem omejujejo bazo in ovirajo vzpostavitev enotne mednarodne sindikalne fronte.

Proces razčiščenja in diferenciacije v sindikalnem gibanju, ki se je sprožil na temelju pravilne analize sindikalnega položaja ter razkrinkavanja protidelavske vloge SSZ, katerega je močno poudaril II. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije, je važen dogodek tudi za tržaške delavce. Sindikalni predstavniki 18 dežel in 17 milijonov organiziranih delavcev so dokazali veliko škodo, ki jo je povzročila interesom delavskega razreda protidemokratična in protisindikalna dejavnost SSZ, ter so označili potek razčiščevalnega procesa in položaja, ki si ga je pridobilo sindikalno gibanje v boju za svojo okrepitev.

Dalje potrjujejo dejstva tega kongresa, če jih primerjamo s pridobljenimi izkušnjami, pravilnost delovanja Sindikalnega akcijskega odbora za obnovo razrednih sindikatov STO, čeprav se delavci angloameriške cone še niso mogli okoristiti s tem v taki meri, kot bi bilo mogoče.

Ugotovilo se je namreč, da se v nasprotju s tem, kar se dogaja med delavci velikega dela Evrope, proces razčiščevanja in zavzemanje stališča s strani delavcev pri nas nenehno ovira in zakasnjuje, ker v Trstu še vedno uspeva dezorientacijska dejavnost kominformističnih voditeljev, ki jih podpirajo, v konkretnem primeru organi tukajšnje oblasti in delodajalska združenja.

Na podlagi nerobitnih dejstev se lahko sklepa, da se v Trstu vedno bolj izobliikuje koalicija med delodajalci, tržaško Delavsko zbornico, Enotnimi sindikati in Uradom za delo ZVU v težnji, da se preprečí ali vsaj zakasni neobhodno potrebno vključitev Razrednih sindikatov v vsestransko sindikalno dejavnost.

Udeleženci konference pozivajo delovne ljudi, da podprejo ob vsaki priliki dejavnost in borbo Razrednih sindikatov, ki stremi za tem, da znova obudi razredno zavest vseh delovnih množic Trsta, da te znova pritegne k sindikalnemu udejstvovanju. Samo tako bodo tržaški delovni ljudje lahko načeli vprašanje dejanskega in pogodbenega priznanja tovarniških odborov, resnične zapore odpustov, prilagoditve plač življenjskim stroškom, izboljšanja socialnega zavarovanja, povračila brodovja, skratka tega, da se razvije potrebna podlaga za hiter ponoven razmah resne, vztrajne in odločne sindikalne akcije, ki bo edina sposobna zagotoviti tržaškim delovnim ljudem višje življenjske pogoje.

Recept za akcijo «enotne fronte»

Včeraj smo o Vidalijevi «enotni fronti» zapisali, da ne gre za nič drugega kot za staro iredentistično imperialistično fronto od Santina do Vidalija, ki se je nenadoma zavedla da njenemu imperialističnemu pohlepu slaba prede in da v današnjem položaju v sporazumu z Jugoslavijo ne bi mogla računati na to, da uresniči svoje cilje.

Tako so se nenadoma pojavili razni «reševalci» Tržaškega ozemlja, ki ga poskušajo rešiti za Italijo predvsem s tem, da zastrupljajo odnose s sosedno Jugoslavijo. Eden izmed teh «reševalcev» STO za Italijo je Vidali, ki mu gotovo ne bo težko najti «skupne platforme» z ostalimi «reševalci», ki obsegajo vse odtenke in barve iredentistične mavrice, tja do najbolj črnih fašistov.

Da je tako, nam dokazuje tudi znani šovinistični tednik «Difesa Adriatica», ki že s svojim podnaslovom, «Settimanale dei Giuliani e dei Dalmati» kaže, kam so uprte oči onih, ki ga pišejo, sestavljajo in finansirajo. «Difesa Adriatica» objavlja namreč v zadnji številki naslov preko spet stolpcev, ki pove točno isto, kot Vidali, samo morda malo bolj jasno: «Tutti contrari alle trattative i circoli italiani di Trieste».

Ali ni to isto kot znamenitih Vidalijevih 95 odst. «proti baratu in statusu quo»?

V članku pod tem naslovom pa pravi «Difesa Adriatica»: «Treba je najti skupno točko okoli, katere naj se polarizira volja Tržačanov». (Bisogna trovare un punto d'intesa comune attorno al quale polarizzare la volontà dei triestini...»). Tednik nadaljuje, da ta «punto d'intesa comune» mogel biti plebiscit. Isto pravi Vidali, še več, on pravi, da se je tudi brez plebiscita pripravljen sporazumeti s komer koli.

Vidalijeva enotna fronta je torej že tu; uresničuje se tudi v novem položaju in na novih pozicijah.

Vidali je pozabil povedati, kako naj se njegova enotna fronta bori proti sporazumu z Italijo in Jugoslavijo. Namesto njega nam daje odgovor «Difesa Adriatica», ki ima za razliko od Vidalija pač fašistične čitatelje in ne tržaških delavcev, ki jih je treba prevarati, in ji zato ni treba tako natanko paziti na vsako besedo. Tednik «dei Giuliani e dei Dalmati» opozarja italijansko vlado, da se moti, če misli, da se lahko nekaznovano spušča v pogajanja z Jugoslavijo in ji kot strašilen primer navaja leto 1915, ko je «Nazione interventista» premagala nevtralistični parlament. «Sledil je, kot vsi vedo, 24. maj», zaključuje «Difesa Adriatica», ki ji je najbrž modrovanje o 12 divizijah, ki so naenkrat vredne 60 ali 70 predvojnih (vsi vemo, kaj je Italija med vojno s tolikimi in še več divizijami naredila), popolnoma zmešalo že prej ne docela uravnovešeno glavo.

Ne glede na vso njegovo megalomansko neresnost pa je recept za praktično akcijo «enotne fronte» tu. Lepšega si še najbrž Vidali sam ni mogel želeti.

Drugi dan potresa na otoku Formozi

TAJPEH, 23. — Zdi se, da je bilo ob zadnjem potresu, ki na Formozi traja 36 ur neprenehoma, najbolj opustošeno mesto Hualien, znano središče ribiške industrije. Delegat nacionalne zbornice, Liu Shin Ying, ki je obiskal to mesto, je izjavil danes pozno popoldne, da je bilo 50 odst. od vseh 4.000 hiš v tem mestu izravnanih z zemljo. Tam ni poslopja, ki bi ostalo nedotaknjeno.

Poslanec Ho Huo Kwang, ki je prav tako obiskal Hualien pa je dodal, da živi sedaj 60.000 prebivalcev na prostem pod gostim dežjem. Po uradnih podatkih je bilo 26 mrtvih, huje ranjenih pa preko 50. Zdi se, da je veliko število ljudi še pod ruševinami.

ODGOVOR ITALIJANSKEGA NOTRANJEGA MINISTRA V ZVEZI Z BANDITIZMOM NA SICILIJI

S SKLICEVANJEM NA ZAKON SE JE SCELBA IZOGNIL JASNEMU ODGOVORU

RIM, 23. — Veliko je bilo pričakovanje za današnje izjave notranjega ministra Scelbe v poslanski zbornici kot odgovor na odzive, ki so jin na zadnjih sejah poslanske zbornice izrekli poslanci Gullo, Basso in drugi v zvezi z banditizmom na Siciliji. Toda vsi, ki so pričakovali senzacije, so bili razočarani. Na odzive je Scelba odgovoril na popoldanski seji, ker so zjutraj nadaljevali razpravo o proračunu ministrstva za poljedelstvo.

Najprej je Scelba odgovoril na razne kritike v zvezi z razpustitvijo občinskih svetov ter na poročal o sestavu in delovanju policijskih sil, nakar je prešel na vprašanje razkritij, ki je bandit Pisciotta podal na procesu v Viterbu, Scelba je dejal, da ta razkritja predstavljajo pravzaprav samo obtožbo in zgolj umora in zato da spada sodišče, pred katerim se bo razpravlja, postopati v smislu zakona proti vsem odgovornim. Na stališče je Scelba zavzel že na seji poslanske zbornice 10. maja in ga tudi ni spremenil, ker da ne more nadomestiti sodnika.

Dejal je nato, da bo v svojih odgovorih spoštoval svojo dolžnost, da se ne vmešava v pravice in funkcije sodne oblasti, ker se tiče vprašanja mandantov pri pokolju v Portella della Ginestre in glede akcije policije proti banditizmu na Siciliji. Pripomnil je, da je kasacijsko sodišče, ki je predalo proces v zvezi z dogodkom v Portella delle Ginestre porotnemu sodišču v Viterbu, ugotovilo, da ni njegova naloga razsojati o obstoju morebitnih mandantov. S tem pa ne poskuša ovreči morebitnih mandantov Omenjenega, pač pa odloženo. Odgovarjajoč na obtožbe proti policiji in proti izvršilni oblasti, da ni raziskovala o obstoju mandantov, se je Scelba skliceval na kuženski pravdni postopek, ki določa, da je za to pristojna sodna oblast in da nobena zakonska določba ne nalaga notranjemu ministru, da se s tem bavi in prav tako to preprečuje tudi ustava.

Glede vprašanja mandantov v Portella delle Ginestre je Scelba dejal, da ni prišla na ministrstvo nobena tozadevna ovadba s strani pristojne sodne oblasti in prav tako ni sodna oblast uvedla za nikogar postopka proti policijskim funkcionarjem, ki ne bi vestno postopali pri preiskavi o morebitnih mandantih. Iz vsega tega sledi, je pripomnil minister da nimajo obtožbe nobene podlage. Sicer pa se obtožbe niti ne tičejo njega, ker zadeva ni v njegovi kompetenci.

Omenil je nato pismo poslanca Montalbana, ki je bivši poslanec ustavodajne skupščine in voditelj komunistične skupine v sicilijanski pokrajnski skupščini. V tem pismu pravi Montalbano, da že od junija 1948 ve za ime monarhističnega poslanca, ki da je Giulianu nesel pismo, s katerim se ukazuje pokolj v Portella delle Ginestre in s katerim se mu jamči svoboda. Pri tem je poudaril, da Montalbano, ki pozna tajnost, ki pozna imena mandantov, in ime tistega, ki je prinesel omenjeno pismo, ohranil to skrivnost štiri leta in tudi danes ne govori in to morda zaradi tega, ker ni gotov tega, kar trdi.

Dalje je Scelba izjavil, da bo po končanem procesu v Viterbu pred zbornico govoril o rezultatih procesa. To velja tudi glede Giulianovega konca.

Po Scelbovem govoru je sledila ostra debata, nakar so z glasovanjem odobrili proračun ministrstva za zunanjo trgovino in notranjega ministrstva.

Angleška zunanja politika v znamenju volitev

LONDON, 23. — V londonskih dobro obveščenih diplomatskih krogih zatrjujejo danes da je angleška vlada sklenila odložiti reševanje vseh zunanjepolitičnih vprašanj, ki ne terjajo takojšnjih odločitev, na čas po volitvah. Najbolj je to zavlačevanje občutno v vprašanju iranske nafte po zadnji odgoditvi razpravljanja pred Varnostnim svetom. V Londonu menijo, da bodo ZDA morda ob Mossadeghovem obisku v Washingtonu poskušale ponovno posredovati, vendar zatrjujejo, da tudi če bi Mossadegh pristal na ameriško posredovanje, Morrison ne bo hotel storiti ničesar, kar bi angleški zunanji politiki vezalo roke za daljši čas, zlasti še, ko je iransko vprašanje — za razliko od Egipta — ena izmed najbolj spornih točk v dvoboju med laburisti in konservativci. Prav danes je Morrison še enkrat odločno napadel Churchilla ob zunanjepolitičnih vprašanjih.

Churchill je danes imel v Davenportu svoj zadn

TRŽAŠKI DNEVNIK

KOLEDAR
OBJAVE - MALI OGLASI

Danes, sreda 24. oktobra
Rafael, Blagosta
Sonce vzide ob 6.32, zatone ob 17.06. Dolžina dneva 10.34. Luna vzide ob 24.00, zatone ob 14.33.
Jutri, četrtek 25. oktobra

SINDIKALNA KONFERENCA ERS

Dosledna razredna borba

pogoj in jamstvo za izboljšanje življenjskih pogojev tržaških delavcev

Veliko je bilo zanimanje tržaškega delavskega razreda za konferenco, ki jo je priredila Zveza Enotnih razrednih sindikatov včeraj zvečer na stadionu «Prvi maj»; udeležili so se je delavci raznih tržaških tovarn in podjetij, ki so s svojo navzočnostjo dokazali, da so razumeli pomen borbe, ki jo vodijo Enotni razredni sindikati v obrambo pravic in interesov tržaškega delavskega razreda.

Namen konference je bil predvsem proučiti položaj Zveze Enotnih razrednih sindikatov ter njene odnose do sindikalnih organizacij drugih držav; še predvsem pa je bil namen konference postaviti smernice nadaljnji borbi za uresničitev vseh tistih zahtev, ki predstavljajo prvi pogoj za izboljšanje življenjskih in delovnih pogojev vsega delavstva.

Glavno poročilo je imel tov. B. Petronio, ki je v svojem dolgem in izčrpnem govoru orisal med drugim tudi mednarodni sindikalni položaj ter poudaril, da mora predstavljati obnova razrednega sindikalnega gibanja enega najvažnejših ciljev delavskega razreda vseh držav sveta. Na podlagi obširnih dokumentov, je tov. Petronio dokazal, da je Svetovna sindikalna zveza izgubila značilnost mednarodne organizacije neodvisnega sindikalnega gibanja ter je zaradi tega postala nekak povzročitelj razcepljenosti med sindikalnimi organizacijami vseh držav. Važen dogodek za vse tržaške delavce predstavlja tudi II. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije, na katerem so predstavniki 18 držav, oziroma 17 milijonov organiziranih delavcev dokazali svojo odločno voljo prispevati k razčiščenju položaja na mednarodnem sindikalnem polju ter k ponovni združitvi vseh delavskih množic v enotno fronto v borbi proti razrednemu sovražniku. In prav zaključki omenjenega kongresa potrjujejo pravilnost dosedanjega delovanja Sindikalne akcijskega odbora za obnovo razrednih sindikatov STO. Svoj govor je zaključil s pozivom, da podprejo tržaški delavci delovanje in borbo Enotnih razrednih sindikatov, katerih prva in glavna naloga je rešiti vsa pereča vprašanja, kot na primer izboljšanje plač, socialnega zavarovanja itd.

Poročilu tov. Petronia je sledila nato živahna diskusija, h kateri so se oglasili delavci raznih tovarn, ki so želeli, da bi se prav na tej konferenci razpravljalo tudi o problemih v posameznih tovarnah in podjetjih, ki jih bo delavstvo lahko rešilo edinole, če bo vodilo resnično razredno borbo in če bo v tej borbi seveda enotno. Tov. Petronio je v odgovor govornikom poudaril, da bodo Enotni razredni sindikati lahko vodili uspešno borbo le, če bodo uživali podporo najširših množic delavskega razreda.

Po diskusiji so vsi navzoči soglasno odobrili resolucijo, katere vsebino objavljamo na prvi strani. Po odobritvi resolucije, so prečitali še protestno pismo, ki ga bo Zveza Enotnih razrednih sindikatov poslala odgovornim oblastem. V protestnem pismu zahteva Zveza ERS, da ji da možnost udeležiti vse vseh pogajanj ter možnost delovanja v korist interesov vsega tržaškega delavskega razreda.

Kdo nadzoruje cene?

Med pritožbami Tržačanov se nam zdi umestna tudi pritožba čitateljice, ki med drugim navaja sledeče:

Vsaka gospodinja gleda in skrbi, da pri vsakdanjem kupovanju hrane dobi čim boljšo in cenejšo. Večkrat se dogodi, da pri vsakdanjih nabavah naleti na razna neprijetna preseneečenja in nepravilnosti, ki jih izvajajo trgovci ob višanju nekaterih cen. Da se izognemo predolgega naštevanja, omenimo samo primer cene olja «Sasso» v škatlah, ki stane v Rojanu 650 lir, v mestu pa 720.

Seveda ni to edini primer in so popolnoma upravičene pritožbe o takem samovoljnem višanju cen, ki so itak že dovolj nedostopne delavskim družinam.

Ko že imajo trgovci glede tega proste roke, bi bilo prav, da se nadzorujejo cene osnovne hrane ter se prepreči vsaka pretirana špekulacija na škodo potrošnikov.

Za nekatere stvari se sploh opaža, da so pričeli trgovci tekmovati, kdo bo postavil višjo ceno. Zgovoren primer tega so cene premoga in drv, ki so zaradi bližajoče se zime posebno na dnevnem redu. Upoštevajoč vse to, je popolnoma upravičeno vprašanje: «Kdaj bodo kaj ukrenili za nadzorovanje cen?»

DRUGI KONCERT GLASBENE MATICE V LETOŠNJI SEZONI

Velik uspeh pianista Trosta in violinista Rupla

Za svoj drugi koncert je tržaška Glasbena Matica povabila dva koncertna umetnika iz Jugoslavije, pianista Antona Trosta in violinista Karla Rupla, ki sta snoči nastopila v Avditoriju. Dvorana je bila skoro polno zasedena, posebno razveseljivo pa je dejstvo, da je bilo med poslušalci veliko mladine, ki je prav tako kot ostali pozorno sledila umetniškemu izvajanju obeh koncertantov in jima navdušeno ploskala.

Pianist Trost je izvajal Brahmsovo Rapsodijo, Beethovnovo Sonato op. 57-Appassionato in Chopinovi skladbi Nokturno ter Polonezo, ki je posebno navdušila poslušalce; violinist Rupel pa Mendelssohnov Koncert v e-molu ter krajše skladbe M. de Falla Jota in Španski ples, Sukovo Un poco triste ter slovenskega skladatelja Bravničarja Nočno elegijo.

Prof. Trost je poleg svojega samostojnega izvajanja spremljal tudi prof. Rupla. Oba umetnika sta žela za svoje umetniško prednašanje navdušeno odobravanje poslušalcev, tako da sta morala dodati še tri skladbe.

Glasbena Matica s takimi kvalitetnimi prireditvami uveljavlja v Trstu slovenske umetnike ter nudi tržaškemu občinstvu, v prvi vrsti slovenskemu pa tudi italijanskemu prvovrsten užitek. Tudi dvorana Avditorija je, kot smo že pisali, primerna za koncertne nastope. Priporočali pa bi upravniku, da prepreči v bodoče šumenje, ki ga povzroča neka stalno-tekoča voda, ki moti izvajalce prav tako kot poslušalce.

Drugi koncert Glasbene Matice v letošnji sezoni je bil za nas Tržačane resničen dogodek in občinstvo si želi še takih visokih umetniških prireditev. Strokovno poročilo o koncertu prinese naš dnevnik v eni izmed prihodnjih številk.

Ob pričetku nove nabiralne akcije

komaj poročilo lanskoletne akcije za zimsko pomoč brezposelnim

Vsako leto ob tem času je pričelo časopisje propagando za zbiranje denarnih prispevkov v korist sklada za zimsko pomoč. Tako so se tudi letos že pojavili v nekaterih časopisih članki, ki so opozarjali tržaško prebivalstvo, podjetja in tvrdke, da tudi letos prispevajo v človekoljubni akciji, katere dobiček je namenjen brezposelnim ter vsem, ki prejemajo podporo ustanove ECA. Istočasno s to novo kampanjo pa je tudi upravni odbor sklada za zimsko pomoč izdal poročilo o uspehu nabiralne akcije, ki je bila izvršena med 10. decembrom 1950 ter 30. aprilom 1951, to se pravi o akciji pretekle zime.

Mislimo, da nas ne bo mogel nihče obsoditi, da začenjamo neumestne polemike ter da samo kritiziramo, če bomo z vso odločnostjo obsodili to zelo zamujeno poročilo, tako zamujeno, da je dočakalo že novo akcijo, ki bi se morala pričeti že čez dober mesec dni. Kaj je delal upravni odbor sklada za zimsko pomoč ves čas od zaključka nabiralne akcije? Ali je čakal, da izdela tudi svoje poročilo komaj ob koncu leta, kot je čakal, da je delil zimsko pomoč šele v pomladanskih in zgodnjih poletnih mesecih? Ker je zamuda res zelo velika ter bi jo bilo težko s kakršnim koli izgovorom opravičiti, se nam vzbuja sum, da je upravni odbor zavlačeval s svojim poročilom in iz vse drugačnih razlogov. Lansko leto se namreč mnoge tvrdke, podjetja in ustanove niso odzvale pozivu, da bi prispevale k zimski pomoči; če bodo zato letos prav pred pričetkom nove nabiralne akcije čitale uspeh pretekle, jih bo morda vest zapekla ter se bodo letos udeležile akcije za nabiranje prispevkov za zimsko pomoč brezposelnim. In to bi bilo po našem edino opravičilo za dosedanji molk upravnega odbora sklada za zimsko pomoč.

Iz poročila, ki smo ga od upravnega odbora sklada za zimsko pomoč prejeli, je razvidno, da je bilo v teku celotne akcije nabranih 58.408.697 lir; od teh je ACEGAT prispeval 5.594.845 lir, privatne tvrdke pa samo 757.032. Največ prispevkov je bilo nabranih na ta način, da so Tržačani plačali v času nabiralne akcije ob nedeljah in praznikih nekakšno doklado na vstopnice za razne predstave prireditve in športne prireditve. Na ta način je bila nabrana vsota 18.393.751 lir.

Od te celotne vsote, je odbor, ki ga je ponovno ustanovila ZVU 31. oktobra 1950 in v katerem so bili predstavniki odseka za delo ZVU, INPS, odseka za socialno skrbstvo, finančnega odseka, predsedstva cone, ECA, Delavske zbornice, Enotnih sindikatov, Trgovske zbornice, Združenja industrijcev, Združenja trgovcev ter Združenja obrtnikov, nakazal za brezposelne sledeče vsote: Združenju za socialno skrbstvo 20.835.000 lir, ki jih je razdelilo brezposelnim, kateri ne prejemajo nobene podpore; vsak je dobil 5000 lir. Združenje za socialno skrbstvo je prejelo še vsoto 3.004.000, ki jo je porazdelilo med one brezposelne, ki prejemajo podporo, a so bili redno vpisani v seznamih urada za delo 21. novembra 1951. Ustanova ECA je prejela vsoto 16.086.500 lir, ki jo je razdelila v obliki podpor od 3 do 5000 vsem, ki prejemajo podpore ECA. Manjše vsote so dobile še ustanova ECA v Milijah, Dolini, Repentabru, Zgoniku, Devinu itd.

Iz poročila je ob koncu razvidno, da razpolaga sklad za zimsko pomoč še s vsoto 16.249.007, ki bo verjetno uporabljena v letošnji zimi.

ŠOVINIZEM "Giornale di Trieste"

enak tistemu, ki je vodil fašiste

19. marca 1949 je ZVU izdala odlok, s katerim dovoljuje, da smejo osebe, ki jim je fašistični zakon izdan 10. januarja 1926 oz. 7. aprila 1927, ko je bil razširjen na Julijsko krajino, poitalijančil imena, zaprositi, da si pridobe ponovno svoje prvotne priimke.

Proti temu odloku so, takoj ko je bil objavljen, člani OF odločno protestirali. Zavračajo mlostno dodeljevanje pravic, ki pripadajo vsakomur po vseh človečanskih zakonih in zahtevajo, da ZVU izda odredbo, s katero bo fašistični zakon ukinjen, prošnje pa nij vlagajo le tisti, ki žele ohraniti poitalijančeni priimek.

Prav zaradi te zahteve velika večina Slovencev ni zaprosila ZVU, da bi jim spremenili poitalijančena imena v prvotno slovensko obliko in ne, kot slovenskemu življu poduka «Giornale di Trieste» od 21. oktobra 1951, «da velika večina Slovencev nosi raje ime v italijanski obliki».

Toliko v pojasnilo vsem šovinistom. Na vsa ostala strupena namigovanja pa ni vredno odgovarjati, ker mržnja do Slovencev, ki veje iz poluradnega glasila samo razkrinkuje šovinizem, ki ni daleč od tistega, ki je vodil ljudi, ko so uveljavljali fašistične zakone nad našim življem.

Rjuhe, dežni plašč in prstan izginili brez sledu iz stanovanja

36-letna Eleonora Truglio vd. Carabella iz Ul. Alfieri je hotela predvčerajšnjim zamenjati rjuhe na posteljah. V ta namen je odprla velik zaboj, kjer hrani posteljnino. Čim pa ga je odprla, je presenečeno ugotovila, da rjuh ni več. Trdno je bila prepričana, da rjuh ni stavila v omaro, vendar se je hotela prepričati in glej iz omare ji je manjkal lep dežni plašč. Šele tedaj se je zavedla, da je postala žrtev tatvine. Takoj je pregledala svojo garderobo in stopila v kuhinjo, kjer je natančno pregledala tudi tamkajšnje pohištvo. Tudi tu je obstala: iz omare ji je izginil zlat prstan. Tedaj ji ni ostalo drugega kot da je stopila do najbližje policijske postaje in javila tatvino 9 novih rjuh, dežnega plašča in prstana v skupni vrednosti 80.000 lir.

Narodna in študijska knjižnica

bo imela 25. OKTOBRA 1951 ob 20.30 v UL. ROMA št. 15, II. levo na pobudo kroga tržaških Slovenk svoj

prvi literarni večer

SODELOVALE BODO:

univerzitetni profesor dr. MARJA BORSNIK, ki bo govorila o pisateljici in urednici nekdanje «Slovenke» MARICI NADLISEK - BARTOLOVI;

sodelavka nekdanje «Slovenke» KRISTINA SULER, ki bo čitala izbor svojih pesmi;

sodelavka nekdanje «Slovenke» MARICA GREGORIČ-STEPANČIČ, ki bo čitala iz svojih spisov;

sodelavka nekdanje «Slovenke» ELVIRA DOLINAR, ki bo čitala iz svojih spisov.

Iz spisov MARICE NADLISEK-BARTOLOVE bodo recitirale sledeče članice SNG:

NADA GABRIJELČIČ bo recitirala črtico «Moja pota»;
ZLATA RODOSEK bo recitirala «Sličice iz življenja»;
LELJA REHAR bo recitirala «Prevrat».

VABILA SE DOBE V KNJIŽNICI

OF

Danes 24. oktobra ob 20. uri bo na sedežu IV. rajona seja izvršilnega odbora OF IV. rajona.

V četrtek 25. oktobra ob 20. uri ima svojo redno sejo sektorski odbor OF Kolonkovec.

V petek 26. oktobra ob 20. uri ima svojo redno sejo sektorski odbor OF Skedenj.

SHPZ

Seja glavnega odbora SHPZ bo danes 24. oktobra ob 16. uri v novih prostorih Prosvetne zveze v Ulici Roma 15, II.

Vsi odborniki naj se seje zanesljivo udeleže, ker je ta seja povezana z otvoritvijo novih prostorov SHPZ.

ASIŽZ

V petek 26. oktobra ob 15. uri ima sejo odbor ASIZZ na sedežu v Skednju.

Izlet v Lokev

Izletnike iz Gročane, Gropade, Bazovice in Padriča, ki so se vpisali za izlet v **Lokev** v nedeljo dne 28. t. m. obveščamo, da bo odhod avtobusov ob 10. in 13. uri. Zaradi razporeditve prostorov so naprošeni, da se do vključno četrtka javijo na kraju vpisa, da povedo, ob kateri uri bodo potovali. Odhod izletnikov s kolesi je od 10.30 do 12.30 z bloka na Fernetičih. Kdor še ni javil podatkov kolesa, naj to stori do vključno četrtka na kraju vpisa.

Ulica zaprta za promet

Občina obvešča, da bo Trg dell'Ospedale deloma zaprt za promet od 25. t. m. dalje do konca dela za tlakovanje. Mogoča bo samo enosmerna vožnja od Ul. Slataper do Ul. Pietà.

DAROVI IN PRISPEVKI

Za bolno Ado Manzan so prispevali: Battellini lir 100, Zalašček 55, Pegan 200, Cumar 100, Baretto 100, Massimo 200, Hrovatin 100, Peitaros 100, Guštin 150, Ferluga 100, Zuzza 100, Gherbaz 100, Mainardi 100, Furlan 100, Veni 100, Perkinek 100, Suban 100, Gargotich 100, Pellan 100, Sturman 100, Buda 100, Biasini 100, Marzi 100, Canciani 100, Skarabot 100, Kosmina 100, Wieser 100, De Manzano 100, Molinari 100, Krešević 100, Rebec 100, Nordio 100, Vecchiet 100, Riosa 50, Skerlj 100, Grizančič V. 50, Merlak 100, Petrovič 50, Jerkič 50, Skerlavaj 50, Ladovani 200, N.N. 100, N.N. 200, Tantus 200, Opara 200, Guardiani 200, Cantoni 300, Keber 100, Ridler 100, Vidonis 100, Ferluga 100, Radicchio 100, Uršič 200, Gresutta 100, Sušmelj 100, Ukmar 100, Pisk 100, Polvi 10, Vitez 100, Giorgini 200 Cibic 100, Grizančič J. 100, Purini 150, Principalli 100, druž. Colja 500, Ceh 100, Jankovič 100, Panelli 100, Bidoli 100, Marin 100.

Izlet motociklistov

Motoklub Jadran z Opčin obvešča člane, ki so se prijavili za izlet v Lokev naj se zberejo v nedeljo 28. t. m. ob 11. uri dopoldne na bloku Fernetiči.

KINO NA OPČINAH

predvaja danes v sredo 24. t. m. z začetkom ob 18. uri jugoslovanski film

„Čarobni meč"

To je film poln pesniške fantazije in lirizma z glasbo narodnih pesmi in zborov. — Spored izpopolnjuje dokumentarni film

Tržaške kolonije v Sloveniji

Pridite vsi, pripeljite svoje malčke!

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 23. oktobra so se v Trstu rodili 4 otroci, umrlo je 10 oseb, porok pa je bilo 12.

Umrli so: 47-letni Nicolo Scamperle, 66-letni Antonio Bernetti, 63-letni Romano Ghedol, 50-letni Giovanni Bachich, 52-letna Antonia Deffenti, 44-letni Virginio Bovo, 58-letna Raffaela Graši vd. Nordio, 72-letni Attilio Visintini, 54-letna Emma Catalan por. Goos, 87-letna Margherita Fatter por. Melingo.

Poroke: agent CP Mario Žigmala in šivilja Rosalda Busani, uradnik Leone Fortunato in gospodinja Pompea Benedetti, strugar Gualtiero Vecchiet in šivilja Palmira Gobet, kovač Gilioro Gruden in prodajalka Anna Paoletti, delavec Clementino Pecorella in gospodinja Ana Glavina, krojač Alberto Gragon in bolničarka Gemma Korbar, desetar am. voj. Peter Smith in učiteljica Dolores Giovanna Rolli, vodnik am. voj. William Williams in uradnica Loredana Tempesti, desetar am. voj. Michael R. Scelsa in gospodinja Dora Abate, nočni čuvaj Richard R. Robinson in uradnica Nella Asquini, poljedelec Giuseppe Bardi in gospodinja Angela Pungar, uradnik Ronald Joseph Robbins in gospodinja Silvana Ottavia Perrini.

SVET ZA LJUDSKO ZDRAVSTVO IN SOCIALNO SKRBSTVO LRS

razpisuje vpis v 2-letno Šolo za otroške negovalke v Ljubljani. Pogoj za sprejem je dovršena nižja gimnazija s nižjim tečajnim izpitom, starost 18 let.

Kandidatinje naj vložé do 15.XI.1951. prošnje za sprejem direktno na **upravo Šole za otroške negovalke v Ljubljani, Lončarska 3**, kjer bodo dobile tudi vse potrebne informacije.

K prošnji naj priložé zadnje šolsko spričevalo in spričevalo nižjega tečajnega izpita, rojstni list in življenjepis. Prošnje morajo biti kolkovane z din 10.—, priloga pa din 5.—.

Pričetek šole bo v začetku januarja 1952.

ADRIA - EXPRESS

DVODNEVNI IZLETI
10. in 11. novembra v
Kanal ob Soči
Sv. Lucijo
Tolmin
Kobarid
Bovec
Buzet
Reko

ENODNEVNI IZLET
11. novembra v
Novo Gorico
Sv. Goro
Tomaj
Dutovlje
Koprivo na Krasu
Divačo

Vpisovanje od 22. do 26. oktobra pri «Adria-Express» v Ul. F. Severo št. 5 - tel. 29-243.

„Banka krvi" lahko deluje samo ob pomoči in podpori vsega tržaškega prebivalstva

2000 Tržačanov je doslej dalo svojo kri «Banki krvi»

Komaj dobro leto je tega, kar je bila ustanovljena v Trstu «Banka krvi» in vendar lahko že trdimo, da si je s svojim delovanjem v korist vsega tržaškega prebivalstva pridobila velik sloves, ki ga v polni meri tudi zasluži. Da bi se tudi naši čitatelji zavedali v polni meri važnosti te človekoljubne ustanove ter da bi tudi po svojih močeh prispevali, da bi bilo «Banki krvi» omogočeno delovanje v korist vseh ponesrečencev, ranjencev itd., hočemo v skopih besedah orisati njeno delovanje, oziroma bolje rečeno delovanje zdravnikov in bolničarskega osebja, ki se je, ne glede na žrtve in težave, lotili z vso vnemo svojega dela in ki jim je največje zadoščenje, kadar lahko s krvjo, s katero banka razpolaga, rešijo življenje sočloveku.

«Banka krvi» ima začasno svoje prostore v pritličju glavne bolnišnice. Prostori so sicer majhni in tesni, vendar urejeni s tolikšno ljubeznijo in dobrim okusom, da nima človek občutka, da je v bolnišnici, temveč v prijetni čakalnici. Dr. Lang, ki je, lahko rečemo ustanovitelj «Banke krvi» ter ima zato pri njenem delovanju tudi največ zaslug, nam je v pogovoru, ki smo ga imeli z njim, poudaril, da je bila njegova iskrena želja dati tej ustanovi čim manj videz bolnišnice. «Veste, ljudje, ki prihajajo v našo banko, so za nas prijatelji in dobrotniki. Saj dajo svojo kri, ki jo potem lahko mi nudimo tolikim ponesrečencem, bolnikom itd. In te dobrotnike sprejemamo mi s kar največjim veseljem in hvaležnostjo.»

Iz njegovega nadaljnjega pripovedovanja smo izvedeli, da je naletela njegova zamisel o ustanovitvi «Banke krvi» v začetku na velika nasprotstva ter da se je moral zelo odločno boriti, preden je lahko svoj načrt uresničil. Podpora, ki jo je «Banka krvi» prejela, je bila kaj pičla, če pomislimo, da so aparati, s katerimi bi morala biti opremljena, zelo dragi. Od ZVU je «Banka krvi» prejela 6 milijonov, ki jih je porabila za nakup najvažnejših aparatov in potrebnih artiklov. Od tedaj dalje ni prejela nobene druge pomoči ter izhaja le s tem, kar prejme, kadar da kri raznim sanatorijem in bolnišnicam izven Trsta (glavni bolnišnici daje «Banka krvi» vso kri zastonj).

«Manjka nam seveda še ogromno stvari», je pristavil dr. Lang, «a led je prebit in vesel sem, ko lahko ugotovim, da so Tržačani razumeli pomen te ustanove ter nam s svojim prispevkom v krvi omogočajo, da nadaljujemo svoje delo v korist vsega prebivalstva». Povedal nam je, da se je že v enem samem letu javilo v «Banki» okrog 2000 dajalcev krvi. Te krvi, ki jo je «Banka dala na razpolago raznim bolnišnicam, je bilo deležno vsega skupaj 1200 oseb, od katerih mnoge so bile že na robu življenja. «Naj vam povem samo zadnji primer. Pred dvema tednoma se je ponesrečil pri delu neki električar. S hitro transfuzijo krvi so mu v zadnjem trenutku rešili življenje. Če bi morali šele tedaj iskati dajalca krvi, izvršiti še predhodno vse potrebne preglede, bi bil ponesrečenec prav gotovo že podlegel poškodbam. Tako je pa danes že kar dober in upam, da se je tudi on uvrstil med prijatelje in zaveznike naše „Banke"».

Zdravniški pregled, ki ga mora vsak dajalec krvi predhodno izvršiti, je zelo natančen. Šele po tem pregledu, s pomočjo katerega ugotovi, ali lahko dajalec da kri, ne da bi zaradi tega trpel kakor koli njegov organizem, mu zdravnik vzame kri, ki jo, zaprto v posebnih brezzračnih steklenčkah, spravijo v hladilnico, v kateri je stalna temperatura 2 stopinji pod ničlo. To kri kasneje zopet pregledajo ter jo porazdelijo po raznih skupinah. Vsaka bolnišnica, ki mora izvršiti transfuzijo krvi, se obrne na «Banko krvi» ki ji jo takoj nudi. «Mi lahko nudimo seveda kri, le če nam jo Tržačani tudi dajo. Do sedaj se sicer še ni zgodilo, da bi bili morali odbiti kakršno koli zahtevo. Toda na žalost je povpraševanje po krvi vedno večje, zato bi moral biti tudi prispevek prebivalstva še večji. Mi nočemo nikogar siliti, ker bi želeli, da bi ljudje sami čutili, kako potrebno je in nujno, da s svojo krvjo pomagajo rešiti življenje tolikim potrebnim.»

«Banka krvi», ki je edinstvena, uživa ogromen ugled tudi po vsem svetu. Tako so jo obiskali zdravniki iz raznih držav, kot na primer Jugoslavije in celo Avstralije, in vsi so se o njenem delovanju zelo pohvalno izrazili.

«Recite svojim čitateljem, da nam je potrebna pomoč vsega prebivalstva. Le z njegovim sodelovanjem in pomočjo bomo lahko mi nadaljevali delo, ki je brez dvoma nadvse koristno in potrebno».

Predolgo bi bilo, če bi hoteli opisati, kaj vse je «Banka krvi» oziroma njeno osebje storilo v korist prizadetega prebivalstva. Naš namen je bil samo ta, da seznanimo to ustanovo in njenim delovanjem naše čitatelje ter jih opozorimo, da je tudi njihova dolžnost nuditi ji svojo pomoč. In če bomo s svojim člankom pripomogli, da se bo povečalo število dajalcev krvi, potem lahko rečemo, da je bil tudi naš namen popolnoma dosežen.

Z GORIŠKEGA

Razdeljevanje tiskovin za ljudsko štetje

Popis trgovine in industrije - Navodila in tiskovine samo v italijanščini - Kdo bo kriv za napake naših ljudi, ki ne razumejo jezika?

Jutri bodo pričeli z razdeljevanjem tiskovin za ljudsko štetje, ki jih je vsak državljan dolžan izpolniti dne 4. novembra. Tiskovine bodo vsakemu državljanu prinesli na dom pooblaščeni uradniki. Vsi oni, ki ne bodo omenjenih listin prejeli do 3. novembra, jih bodo morali sami dvigniti na uradu za ljudsko štetje (porotna dvorana na sodišču). Izpolnjene tiskovine bodo uradniki začeli pobirati dne 5. novembra. Tiskovine mora izpolniti družinski glavar.

Vsem trgovcem, podjetnikom, obrtnikom, lastnikom javnih obratov, industrijcem itd. bodo poleg tiskovine za ljudsko štetje dostavili še posebne tiskovine za popis trgovine in industrije, ki je tretji take vrste v državi.

Namen popisa trgovine in industrije je, zbrati vse podatke o številu vseh trgovskih in industrijskih podjetij, o njihovem organizatorskem sestavu in celotnem številu nameščencev; nadalje zbrati vse podatke, s katerimi si bodo centralni uradi lahko ustvarili sliko o stanju vseh podjetij, trgovin, delavnic itd.

Podjetniki, trgovci, industrijci itd. bodo v tej zvezi prejeli tri vprašalne pole, in sicer eno za splošne podatke podjetja, drugo za podatke lokalnega podjetja in tudi trgovska, kot so pekarne.

Kot je treba pri izpolnitvi tiskovin za ljudsko štetje navesti prostore, v katerih je družina nastanjena, tako morajo trgovci, podjetniki, industrijci itd. pri popisovanju industrije in trgovine v vprašalni poli navesti prostore, ki jih zavzemajo njihove delavnice, uradi, skladišča itd.

Vprašalna pola za splošne podatke podjetja je razdeljena na tri dele. V delu A je navesti ime in sedež podjetja, njegov pravni značaj itd.; vrsto poslovanja kot n. pr. trgovina na drobno, gostilna itd. V drugem delu (B) vprašalne pole je treba na razna vprašanja odgovoriti samo z da ali ne. V tretjem delu (C) je navesti pa morebitne podružnice podjetja, prostore, ki jih podružnica zavzema itd. Vprašalna pola za splošne podatke o podružnicah ali lokalnih podjetjih je razdeljena na šest delov, od katerih samo štiri zanimajo neposredno trgovino. V tej poli je treba navesti vse splošne podatke o podružnici, njenem poslovanju, njenih nameščencev, stroških v zvezi z nameščenci ter vsa prevozna sredstva.

* * *

Kakor so bile tiskovine in navodila za zamotano prijavo dohodkov samo v italijanščini, tako bodo tiskovine za prihodnje ljudsko štetje tudi samo v italijanščini. Za pomoč pri prijavi dohodkov kot pri izpolnitvi tiskovin za ljudsko štetje določa zakon visoke globe. Kdor bo tiskovine za ljudsko štetje izpolnil pomotoma ali namerno nepravilno, bo kaznovan z globo od 20 do 200 tisoč lir. Vsi slovenski davkoplačevalci so se pri prijavi dohodkov prav gotovo potrudili, da so tiskovine vestno in pravilno izpolnili, kolikor je bilo v njihovi moči. Toda nihče ni prijave oddal mirne vesti, kajti odgovoriti je bilo treba na mnoga vprašanja, sestavljena iz pravnih in tehničnih izrazov, ki jih sploh niso razumeli. Isto se bo zgodilo pri ljudskem štetju. Mnogi bodo izpolnili tiskovine napačno, ker ne bodo razumeli italijanskega vprašanja in bodo morali njihovo nedolžno pomoto slano plačati.

V izogib take krivice zahtevamo od komisije za ljudsko štetje, da izda za jezikovno mešane občine dvojezične tiskovine in da poveri popis v takih občinah ljudem, ki so vešči slovenščine in italijanščine, da bodo znali ljudem pojasniti ves postopek in jim pomagati z nasveti.

Te dni je županstvo nalepilo na vse zidove lepake z navodili, kako izpolniti tiskovine za ljudsko štetje in priloženi družinski list. Lepak opozarja, da morajo vsi državljani točno izvajati objavljena navodila. Kako bo naš kmet, delavec itd. točno izvajal omenjena navodila, ko jih sploh ne razume? Če je že centralni statistični urad v Rimu pri tem ljudskem štetju prav tako kot v petindvajsetih letih fašističnega režima «pozabil» na našo manjšino in izdal tiskovine samo v italijanščini ter pozabil vanje vključiti vprašanje, kakšne narodnosti je popisani državljan, bi moralo vsaj naše županstvo končno pokazati, da je pozabilo na take fašistične metode. V interesu oblasti, ki si obetajo od tega štetja točen pregled demografskega in gospodarskega stanja vseh pokrajin v državi in predvsem v interesu naših ljudi, ki izmozgani od davkov nimajo denarja, da bi plačevali še globe, je da izda vsaj navodila tudi v slovenščini.

Drva po 1400 lir za stot

Pred nekaj dnevi smo v našem listu obravnavali izvajanje videmskega trgovinskega sporazuma in poudarili, da je zaradi nastalih težkoč zašlo na slepo ulico. Temu je krivo majhno število izdanih uvoznih dovoljenj.

Te dni pa smo izvedeli, da bodo ravno kurivo, katerega uvoz so v zadnjem času tako močno skrčili, v precejšnji količini uvozili. Nekateri krajevni trgovci so že naročili precejšnje količine omenjenega lesa po 950 lir za kvintal na kraju, kjer so ga požagali. S prevoznino, dohodninskim davkom, različnimi taksami in trgovčevim zaslužkom bo gorivo v mestu naprodaj po 1400 lir. Uvožen les bo imel pred onim iz Karnije to prednost, da bo posušen ali na pol posušen, medtem ko so drva iz Karnije sveža.

Zgrešene želje

Te dni je imela Lega Nazionale goriške pokrajine svoj shod. Ob zaključku so udeleženci, med katerimi se je blestelo tudi ime on. Baresija, izglasovali resolucijo, v kateri želijo istrskim krajem «il giorno della loro redenzione».

Prepričani smo, da si prebivalci istrskih krajev prav malo želijo tistega «odrešenja», ki jim ga tako iz srca želijo pristaši Lege Nazionale, ker nimajo nobenega namena, da bi bili predmet narodnega zapostavljanja kot smo Slovenci na Goriškem in v Benečiji.

Lega Nazionale bi napravila veliko lepšo in koristnejšo gesto, če bi v svoji resoluciji poudarila, da bodo odslej naprej njeni voditelji skrbeli za to, da slovenskega ljudstva na Goriškem in v Benečiji ne bodo še nadalje zapostavljali v vsem javnem, kulturnem in gospodarskem življenju, to je, da se bodo ravnali po določbah italijanske ustave in mirovne pogodbe.

IZPRED SODIŠČA

Direktor in uradnik INADEL

sta si razdelila med seboj prisleparjeni denar

Nekaj ni bilo v redu pri INADEL v Trstu. Te vesti so nejasno krožile na centrali zavoda v Rimu in da bi stvari prišli do dna, je glavni direktor poslal v Trst dr. Angela Aulino iz Rima, ki je kmalu ugotovil, da so vesti imele podlago. Po kratkem pregledu je namreč dognal, da sta si direktor tržaške podružnice dr. Giuseppe Tamburo in uradnik upravnega odseka rag. Elio Lucchetti razdelila med seboj lepo vsoto 103.110 lir. Oba sta bila takoj odpuščena in sta tudi povrnila ukradeno vsoto, vendar sta kljub temu prišla pred sodišče.

Dr. Tamburo je kaj kmalu priznal zadevo, zato so z njim tudi kmalu končali. Delj časa so potrebovali z Lucchettijem, kateremu ne manjka dar govora in je na vsak način hotel dokazati, da je nedolžen.

Predsednik: — Je res, da vam je v blagajni manjkalo 20.000 lir?

Lucchetti: — Res je, vendar ne po moji krivdi.

Predsednik: — Cigava je bila krivda, to nas končno ne zanima. Znano je samo to, da ste hoteli z razdeljeno vsoto nadomestiti primanjkljaj.

To je razvidno tudi iz vaše izjave pred glavnim direktorjem zavoda.

Čeprav se je hotel z raznimi izgovori izmuzniti, je moral končno pod težo dokazov priznati in stvar je prišla na dan.

Oba sta bila namreč zmenjena, da pošljeta denarno nakazilo na ime neke ženske, soproge lekarnarja, ki je bil v službi pri INADEL. Ko je ta prejela nakazilo, ga je takoj izročila možu, kerse ji je vsa stvar zdela kaj čudna, še posebno, ker ni imela nobenega opravka z zavodom. Mož je nakazilo vzel in kakor je sam pred sodnikom izjavil stekel k dr. Tamburu, kateri pa ga je hitro pomiril, češ da je bila le pomota in bi bilo vsekakor dobro, da njegova žena še isti dan dvigne denar, nakar naj ga prinese njemu, da bo stvar uredil. Tako se je tudi zgodilo. Ostalo pa je že znano.

Na podlagi teh dokazov je sodišče spoznalo oba obtoženca za krive in ker sta poravnala svoj dolg, ju je obsodilo na 1 leto in 4 mesece zapora ter na plačilo 8.000 lir globe, vendar jima je bila kazen amnestirana.

Kradel je očetu in razprodajal

Pravcato razprodajalno oblek in perila sta soglasno ustanovila Stelio Pascolat in Vittorio Riosa. Stelio je namreč stalno odnašal z doma cele kupe blaga in ga izročal Ricosi, ki je stvari spravljal v promet. Ta nehvaležni tatinski sin je 25.9.1949. leta povabil k sebi v stanovanje Rioso, ki je z njegovim privoljenjem ukradel 2 moška plašča, 2 površnika, 4 moške obleke, 1 suknjič, 2 klobuka, 1 par čevljev in 2 srajci. Vse stvari je prodajal raznim osebam. Neki Emmi Leghissa je prodal za 1200 lir dve volneni odeji, ki ju je Stelio sam odnesel z doma. Kasneje je ista ženska v zameno za 9.500 lir dobila 2 moški obleki in 1 par čevljev ter za 6.000 lir nekaj kosov spodnjega perila. To je kupovala kljub temu, da je dobro vedela, da je blago ukradeno.

Stelio Pascolat se ni zadovoljil z dobesednim slačenjem svoje očeta, temveč je nekega dne ukradel zlat prstan z rdečim kamnom in ročno uro. Obe stvari je izročil svojemu razprodajalcu Riosi, ki je prstan prodal za 3.500 lir urarju Domenicu Budi, uro pa urarju Giovanniju Battilani za borih 3.000 lir. Enega od ukradenih plaščev pa je prodal nekemu Brunu Sainu, ki pa ga je zopet prodal nekemu Marinčiču.

Vse te osebe, razen seveda glavnega krivca Stelia Pascolata, za katerega ni oče privolil, da bi se proti njemu razpravljalo, so se morale zagovarjati pred sodiščem: Riosa pod obtožbo tatvine in razpečavanja ukradenega blaga, ostali pa zaradi nakupovanja ukradenega ali neprevidnega nakupa. Ker so bili spoznani za

OB REORGANIZACIJI LJUDSKIH ODBOROV V JUGOSLAVIJI

Nov sistem - nov korak k demokratizaciji

Ljudska skupščina FLRJ je na svojem IV. zasedanju sprejela več zakonskih osnutkov, med drugimi tudi zakonski predlog za novo organizacijo ljudskih odborov. Podpredsednik zvezne vlade in predsednik Sveta za zakonodajo in izgradnjo ljudske oblasti Edvard Kardelj je uredniku «Politike» obširno odgovoril na postavljena vprašanja o najvažnejših zakonih, ki se pripravljajo v FLRJ. V zvezi z reorganizacijo ljudskih odborov je minister Kardelj med drugim poudaril naslednje:

Potrebno je, da se napravijo določene spremembe v administrativno-teritorialni razdelitvi. Ustanovitev občin bo dala zaokroženo lokalno gospodarsko celoto, strokovni kader uslužbencev bo lahko kvalitetnejši, odpadli pa bodo mnogi stroški lokalne administracije.

Oblastni odbori bodo v novi ureditvi odpadli, okrajni ljudski odbori pa bodo imeli bolj politične funkcije kot pa administrativno-operativne. Gospodarske organizacije bodo samostojne, ljudski odbori ne bodo imeli pri njih več operativne vloge, vendar pa bodo imela gospodarska podjetja določene dolžnosti in materialne obveznosti do okrajnega ljudskega odbora kot organa lokalne ljudske skupnosti.

Načrt določa tudi odpravo funkcije dosedanjega poverjenika kot individualnega izvršnega organa za posamezne panoge uprave, s tem pa tudi odpravo dosedanjih izvršilnih odborov. Naloge plenuma okrajnega ljudskega odbora se bodo povečale, naloge poverjenika pa bo prevzel kolektivni organ — svet. Tak organizem je solidna ovira za birokratske tendence, ki bi se lahko razvile ob individualnem poverjeniku in izvršilnem odboru. Na čelu svetov bi bil predsednik, t. j. funkcija in zato neplačan. Sveti bi delali samostojno, odgovori pa bi bili plenumu ljudskega odbora. Sekretar ljudskega odbora pa ne bi bil voljen, temveč kvalificirana oseba. Zato bo tudi moralo biti njegovo delo administrativno in ne bo imel pravice do kakšnih načelnih sklepov. Sklepe bi izdajali samo sveti oz. plenumi ljudskega odbora.

Projekt določa, da bo na čelu ljudskega odbora predsednik in podpredsedniki (število drugih je odvisno od gospodarske strukture in velikosti okraja).

V sestavi ljudskega odbora predvideva načrt svet za gospodarstvo, za finance, za komunalne zadeve, za prosveto in kulturo in svet za socialno politiko in ljudsko zdravje.

Mestni odbori bi bili organizirani podobno kot okrajni, organizacija ljudskih odborov občin pa bi morala biti enostavnejša.

«Spremembe v organizaciji ljudskih odborov bodo bistveno izpodkopale birokratične tendence lokalne uprave, ojačale demokratizem v njej in omogočile pojave lokalne samovolje. S tem se bo tudi povečala politična odgovornost vodilnih organov ljudskega odbora pred ljudstvom», je zaključil minister Kardelj svoja pojasnila k osnutku tega zakona.

PRED NOVO UPRAVNO TERITORIALNO RAZDELITEV SLOVENIJE

Kakor v ostalih ljudskih republikah Jugoslavije, tako tudi v Sloveniji poteka že dalj časa diskusija o novi upravno-teritorialni razdelitvi. Nova razdelitev predvideva ustanovitev večjih upravno teritorialnih enot, kakor pa so bile dosedanje. Tako se bodo sedanji krajevni ljudski odbori povečali, oziroma združili v večje enote, ki se bodo imenovale občine. Te občine seveda ne bodo take, kakršne so bile v bivši Jugoslaviji, temveč bodo imele novo vsebino. Izraz bi morda koga zapeljal, vendar je to najpristnejši slovenski izraz za komuno, skupnost, kakršno predvideva Marx. Tudi okrajni ljudski odbori se bodo povečali, oziroma združili ali spojili.

Že od leta 1945., to je od osvoboditve dalje, obstaja tendenca povečanja upravno teritorialnih enot. Takrat je bilo na področju Slovenije okrog 3000 krajevnih odborov Osvobodilne fronte, ki so bili ustvarjeni v času osvobodilne borbe. Ti odbori so obstajali in delovali skoraj v vseki vasi, vsakem tudi manjšem kraju. Vsak četudi zelo majhen kraj je potemtakem imel svoj odbor. V nadaljnjem razvoju ljudske oblasti je prišlo do združevanja manjših ljudskih odborov, da so se lahko razvili v administrativno in gospodarsko močnejše enote. Na osnovi tega združevanja obstaja danes v Sloveniji 1.141 krajevnih odborov, ki imajo povprečno po 1.030 prebivalcev v vsakem ljudskem odboru. Po predvidenih novi razdelitvi računajo, da bo — v soglasju z željami in potrebami krajevnega prebivalstva — okrog 500 ali nekaj več bodočih občin.

Pri združitvi dosedanjih okrajev v večja gospodarska tudi kulturna in seveda administrativna središča bodo prišli v poštev manjši, v gospodarskem oziru slabši okraji. Tako predvidevajo, da se bodo strnili in spojili tudi nekateri okraji Slovenskega Primorja. Predvsem prideta v poštev okraja Idrija in Ilirska Bistrica, ki se bosta verjetno razdelila med sosedne okraje. Spojili ali priključili se bodo še sedanji okraji Grosuplje, Trebnje, Ljutomer, Murska Sobota in Lenčava. Večja industrijska središča, ki so bila doslej izločena iz okrajev kot samostojna mesta, se bodo prav tako vrnila v sklop svojih nekdanjih okrajev. To so predvsem mesta Jesenice, Kranj in Celje. V doboči ureditvi bo vsako mesto imelo večjo upravno in gospodarsko samostojnost, zato tudi ne bi bilo umestno, da bi omenjena mesta predstavljala še naprej vsako za sebe teritorialno enoto v svojstvu okraja. Kot samostojni mesti, ki ne bosta vključeni v okraje, bosta obstajali še naprej glavno mesto republike Slovenije Ljubljana in drugo največje mesto Maribor (z okrog 75.000 prebivalci), ki sta že po številu svojega prebivalstva večji od povprečja dosedanjih okrajev. Pač pa v teh dveh mestih ne bo več rajonskih odborov in bo vse ustrezno delo izvrševala mestna občina.

Glede oblasti kot upravno teritorialnih enot v Sloveniji ne bo prišlo do nikakih sprememb, ker so bile oblasti, skupno z zadnjo, Goriško oblastjo, na področju Slovenije že ukinjene pred meseci. Pač pa se bodo ukinile v ostalih republikah Jugoslavije, dosedanje njihovo delo pa preneslo na okraje.

Novo upravno — teritorialno razdelitev bodo široko diskutirali, tako da se bodo pri odločitvah odražale želje in potrebe krajevnega prebivalstva, nakar bo o tem sklepala ter razpravljala Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na eni svojih prihodnjih zasedanj.

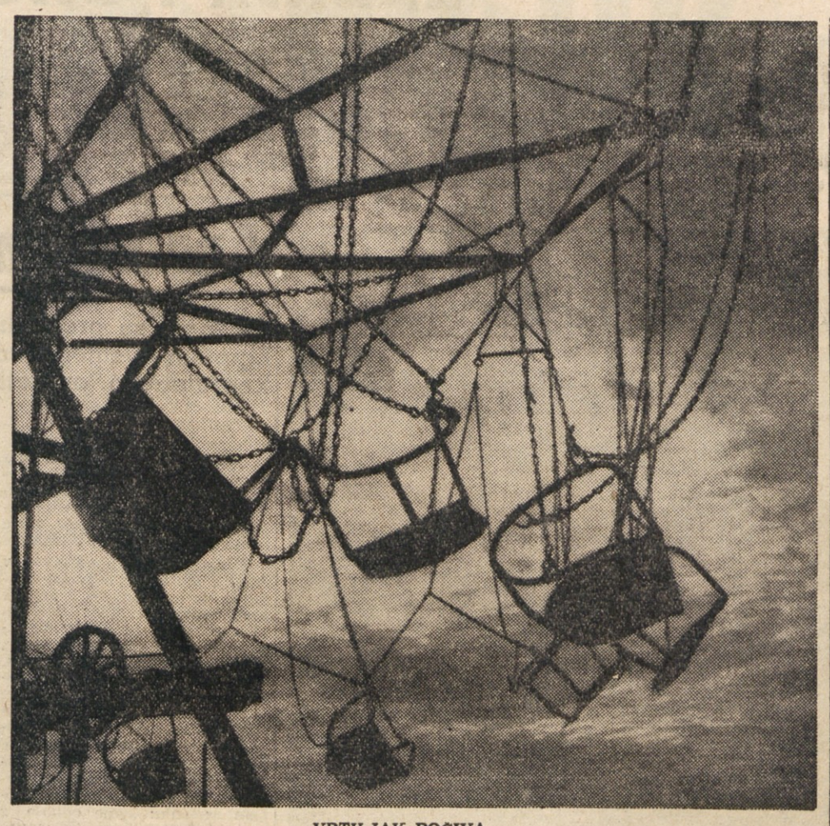

VRTILJAK POČIVA.

Petrovaradinsko trdnjavo preurejajo v narodni park

Znana trdnjava Petrovaradin pri Novem Saču je veljala še do konca minulega stoletja za važno strateško oporišče. Zdaj so ostali od nje samo še spomini, saj so počobne trdnjave spričo naglega napredovanja tehnike izgubile sleherni pomen. Na griču nad Donavo so stale ohranjene samo še stene, utrdbe in več starih vhodnih vrat. Zunanje lice te nekoč nepremagljive trdnjave se je ohranilo le v glavnih potezah. Na njenih utrdbah je med obleganjem že v rimskih časih padalo na tisoče vojakov raznih narodnosti. Seveda je tudi zob časa opravil svoje, da je petrovaradinska trdnjava v glavnem razpadla.

Vse to so upoštevali, ko so sklenili preurediti petrovaradinsko trdnjavo v narodni park. Trdnjava bo dobila zopet svoje prvotno lice. To bo najtežavnejša naloga. Petrovaradinska trdnjava je bila zgrajena v tridesetih letih pred nastetjem. Svoj pomen je imela tja do osemnajstega stoletja. V tej dolgi dobi je često menjala gospodarje, ki so spreminjali njeno lice.

Okrog trdnjave bodo znova zgradili utrdbe, kakršne so bile pred tri sto leti. Prvotno lice bodo dobila tudi vsa vrata in premični mostovi. Uredili bodo tudi podzemeljske hodnike. Prej so mislili, da so dolgi 30 km, zdaj pa domnevajo, da so dolgi okrog 50 km. Po naročilu bodo odprli tudi podvočni predor, ki drži iz trdnjave pod Donavo na drugo stran reke, kjer stoji Novi Sad.

Petrovaradinska trdnjava ni le najstarejša, marveč trdi ena največjih starih jugoslovanskih trdnjav, saj zavzema nad 113 ha površine.

V Mariboru pripravljajo načrte za izdelavo potniških avtomobilov

V tovarni avtomobilov v Mariboru stalno izpopolnjujejo proizvodnjo avtomobilov. Na zadnjem velesejmu so vzbudili veliko zanimanje oba razstavljena avtomobila, tovorni in pa novi avtobus «Luka». Za avtomobile in avtobuse je bilo zanimanje tudi pri posameznih predstavnikih iz inozemstva, tako iz Perzije, Saudske Arabije, Turčije in Egipta.

Inženirji v tovarni se nadaljujejo trudijo, da bi izpopolnili proizvodnjo. Sedaj delajo med drugim načrte za avtomobilski Dieselov motor s 4 cilindri, ker nameravajo uvesti proizvodnjo tovornih avtomobilov na pogon z Dieselovimi motorji, ki omogočajo znatno cenejše obratovanje. V tej zvezi pripravljajo dva nova tipa tovornih avtomobilov.

Inženirji projektanti pa se ukvarjajo tudi s projektiranjem najmanjšega potniškega avtomobila, tako imenovanega ljudskega avtomobila. Tak majhen avtomobil v obliki limuzine ter opremljen z motorjem za 22 konjskih moči, bi bil primeren tudi za službena potovanja in za potrebe naših podjetij, marveč tudi za turizem. Pri projektiranju uporabljajo izkušnje inozemskih tovarn, ki izdelujejo majhne avtomobile, razen tega pa upoštevajo tudi vse konstrukcijske novosti. Seveda je od projektiranja do serijske proizvodnje še dolga pot. Prav zaradi tega hočejo čelo še popeljati, da bo vse pripravljeno, da bodo lahko začeli serijsko proizvodnjo novih tipov. V kratkem bo tudi odločeno, ali bo tovarna prihodnje leto začela serijsko izdelovati nov tip avtomobila.

OD ŠOLE SKROMNEGA OBSEGA DO NAJVEČJE POLICIJSKE ŠOFERSKE ŠOLE

Okoli 1000 šoferjev se izuči letno v šoli Scotland Yarda

Na 252.000 prevoženih kilometrov samo ena prometna nesreča - Tečajniki morajo poznati 15 različnih vrst motorjev - Razburljiva vaja na devetdeset metrov široki polkrožni plošči

SOFERSKA SOLA SCOTLAND YARDA
Podčastnik-učitelj policijske šole kaže na tem modelu, kako naj lovijo zločince na begu po cesti

Kdor sliši govoriti o Scotland Yardu, ravnateljstvu londonske prestolnične policije, in v tej zvezi ime «leteča policija», si že običajno predstavlja razburljive prizore dramatičnih in nad vse naglih zasledovanj zločincev. Razume se, da vodijo šoferji «leteče policije» svoje avtomobile tako spretno, kot si lahko to sploh mislimo, toda na angleških cestah vozijo tisoči šoferjev, ki so se učili svoje obrti v isti šoli, to je v šoferski šoli prestolnične policije v Hendonu, londonskem predmestju.

Šolo, ki so jo ustanovili leta 1935 v skromnem obsegu, so zdaj povečali v taki meri, da lahko izuri letno ob strošku 60 000 funtov šterlingov poprečno tisoč avtomobilskih šoferjev in motociklistov; omeniti je dejstvo, da se je v letu 1950, ki zaznamuje višek prometnih nesreč, dogodila na vsakih 252.000 prevoženih km ena nezgoda. Šola nima samo osnovnih in izpopolnjevalnih tečajev za agente prestolnične policije, ampak prihajajo v to šolo tudi šoferji drugih zborov javne varnosti, tako od pristaniške policije, admiralitete, mornarice, R.A.F. in tudi članice ženske policije.

Zanimanje sveta za to šolo je razvidno iz knjige obiskovalcev šole, v kateri vidimo podpise policijskih načelnikov in voditeljev avtomobilskih društev iz raznih dežel, tako tudi iz Portugalske, Malajskega polotoka, Svedske, Nigerije, Siama in Indije.

Razni tečaji se delijo v razrede, v katerih je po sedem gojencev in ki jih vodijo kot instruktorji podčastniki: udeleženci tečajev prihajajo iz raznih stražnih zborov in so različnega čina, od navadnega agenta do nadzornika. Tečaji, (ki trajajo za šoferje 5 tečnov in za motocikliste 3 tedne) obsegajo vse mogoče vrste učne snovi, s posebnim ozirom na delovanje motorjev, ki ga mora vsakdo dovršeno poznati: v štirih vežah šole so na ogled razstavljena ogrodja glavnih avtomobilov angleške izdelave, v drugih prostorih posebni, natančno izdelani diagrami delovanja avtomobilov. Ta del pouka naj vzbudi pri gojencu tisto, kar imenujejo «simpatijo do avtomobila», kajti — kot pravi poveljnik drugega razreda šole, vrhovni načzornik E. Walker — «pouk ne sme biti samo mehaničen ampak, mora skušati razložiti gojencu vse tisto, kar se dogaja v notranjosti motorja, kadar sproži gumb, pritisne na pedal ali premakne tak vzvod.

Varnosti posvečajo pri vsaki učni uri in pri vsaki vaji posebno pozornost, kajti gojenci, «se morajo naučiti poleg hitre vožnje z močnim strojem predvsem voziti tako, da se vestno držijo vseh predpisov in da so tako zgled na vse avtomobiliste», kot izjavlja vrhovni nadzornik Walker. Zato navajajo gojence, da razmišljajo in se pogovarjajo o stvari, da bodo v vsaki okoliščini razumeli to, kar delajo in se ne bočo zmedli, pa naj se zgodi kar koli. Tudi med vajami v šofiranju, ki se vršijo često na razdaljah do 160 km, včasih z brzino nad 120 km na uro in tudi ponoči, mora učenec izčrpno opisati vse, kar dela in vsak incident, ki se dogodi na cesti. Pisec tega članka se je lahko udeležil dolge in zanimive vožnje s policijskim avtomobilom, ki ga je šofiral podčastnik instruktor, ki je razložil vsak prometni znak ob cesti in obširno pojasnjeval, kdaj in zakaj je treba zavirati, pospešiti, trobiti s sireno ali ustaviti.

Načaljnji učni predmet tečajev je vzdrževanje 15 različnih vrst avtomobilov, s katerimi razpolaga šola: gojenci morajo polagati posebno važnost na to, da so avtomobili vedno v brezhibnem stanju in takoj uporabljivi; pravilno poudarjajo instruktorji, da mora imeti vsak član motoriziranih policijskih zborov svoj avtomobil ali motocikel v čim boljšem redu, da se tako izogne nevarnosti, da se stroj v kočljivem trenutku ne pusti na cedilu. In če pogledamo pod katerikoli avtomobilski pokrov, vidimo res, da so vsi motorji v redu, kot če bi prišli pravkar iz tovarne.

—

Ena najbolj razburljivih vaj je vaja, pri kateri morajo gojenci voziti po polkrožni ploskvi s približnim premerom 90 metrov, ki je pokrita z raznimi vrstami cestnega tlaka in polita z vodo in oljem, zaradi česar mora šofer na različne zamotane načine manevrirati, da se izogne vsem zaprekam. Te vaje so nad vse koristne, ker se z njimi nauči gojenec popolnoma obvladati, kar je neobhodno potrebno v primerih zasledovanja. V ta okvir spadajo tudi vaje v lovu za domnevnimi razbojniki na odprtem polju in v obljudenih mestih.

Gojenci so vsi prostovoljci; običajno samo 4 odst. ne napravijo izpitov. Če bi tudi šola morala omejiti svoje delo na pouk prestolnične policije, bi bilo to delo ogromno; saj zajema delokrog te policije nad 1.900 kvadratnih kilometrov področja, razpolaga z okoli 4.000 šoferji (tisoč jih je tudi istočasno motociklistov) in ima park avtomobilov, ki prevozijo letno skupno 35 milijonov km.

Odkar je bila ustanovljena ta šola, se je število prevoženih kilometrov najmanj potrojilo, toda nesreče moštva in avtomobilov prestolnične policije so se zmanjšale za 80 odst. in to mora biti resnično zgledno za zasebne avtomobiliste.

P. D.

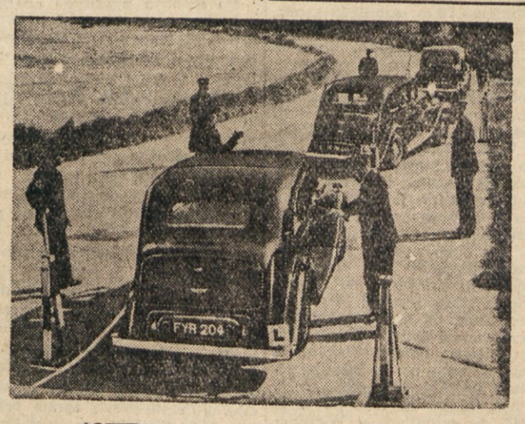

SOFERSKA SOLA SCOTLAND YARDA
Šoferske vaje na cesti. Odkar so ustanovili to šolo, se je znižalo število prometnih nesreč policijskih avtomobilov za 80%

NOVA BOGATA LEZISCA PREMOGA

Na področju senjskoresavskega premogovnega revirja iščejo nova ležišča premoga. Dosegli so že lepe uspehe. Naleteli so na bogata nova ležišča. Premog leži v zemlji v dveh ali celo treh debelih plasteh. — Naleteli so tudi na 17 m debelo plast. Ugotovljeno je, da segajo ležišča premoga od senjskega rudnika do Homoltskih planin.

DVE DOLGI, TEMNI KITI...

Ob prvem ženskem literarnem večeru

Prišla sem iz šole. V kot na mizo sem odložila tablico, abecednik in kamenček za pisanje. Se gobico sem privzdignila, ki je visela na vrvici ob tablici, da bi se mačka ne poigravala z njo in mi ne bi tablice razbila.

Doma ni bilo nikogar, čeprav je v svetoivanskem zvoniku pravkar odzvonilo poldne. Vsak čas bi morala priti mati iz mesta. Navadno sem ji šla naproti, danes in že nekaj dni pa sem jo čakala doma. Ob mislih nanjo me je obšla zla slutnja: «Kaj če mati že ve, da sem bila v šoli spet nepazljiva?»

Mati je pravkar vstopila. Lica rdeča, čelo mokro od opoldanske vročine, dolge hoje in teže jerbasov, ki jih je drugega v drugem visoko nanizane nosila na glavi.

Jerbase je odložila sredi kuhinje. V vrhnjem je bilo vsak dan kaj dobrega za nas otroke, toda jaz se mu že več dni nisem približala; čutila sem se nevredna materine dobrote. pred njenim strogim pogledom sem povesila oči.

Še svitek je mati odložila na običajno mesto in me vprašala: «No, pa meni povej, koliko je 3 x 3, ker v šoli nisi odgovorila!»

Takoj sem spoznala, da se je mati domov grede srečala z mojo učiteljico, Marico Nadlišek - Bartolovo. Gotovo sta si obe prizadevali najti vzrok moji nenadni spremembi.

«3 x 3 = 9» — sem rekla.

«Kako, da v šoli nisi vedela ? Sploh ne paziš več. Razred boš ponavljala. Kakšna sramota zate in tudi za nas!»

Sedla je in si zakrila oči. Videti je bilo, da joče in jaz sem verjela, da mati joče.

Globok, pretrgan vzdih je šel iz mojih prsi, ko sem rekla: «Mama, saj sem tudi v šoli vedela, da je tri krat tri devet, le vrašanje sem preslišala». Tako sem se tiho in nerodno zagovarjala. «Preslišala si danes, včeraj in še oni dan. Pritožba se kopiči na pritožbo. Najraje bi se pogreznila v zemljo, tako hudo mi je in sram pred tvojo učiteljico!»

Razmišljala sem: Kaj, ko bi materi povedala o dveh dolgih, temnih kitah, ki so vzrok njenih skrbi in moje raztresenosti v šoli?

«Mama, veš, dve dolgi, temni kiti sta, ki...

Pretiho sem začela, mati me še slišala ni. Prav je, da me ni slišala! Nihče ni treba, da ve za oni dve kiti, dolgi in temni, razen mene! Da bi razred ponovila, to mi ni šlo v glavo! Ni še dolgo, ko sem za svojo pridnost dobila v dar lepo knjigo s slikami.

Kiti, tako dolgi in temni, sem imela neznansko rada, prav tako kakor svojo učiteljico, ki jih je nosila. Oh, ti kiti, tako lepi, dolgi in temni!

V poletnih dneh, v učilnicah svetoivanske šole ni bilo one zadušljive, neznosne vročine. Poslopje so obdajali visoki, košati kostanji. Senca njih gostih vej in širokih listov jih je hladila, zlasti one v pritličju, kjer je leta 1897 v eni izmed njih poučevala Marica Nadlišek prvi razred. Tudi ona je bila domačinka - Svetoivančanka. Nosila je zlatoobrobljene naočnike in za visokim usnjenim ali svilenim pasom zlato uro, od katere sta viseli dve kratki verižici z obeskoma. Več dni se jih nisem mogla nagledati. teh, zame tako mičnih, lepih predmetov. Osvajala sta me njih lesk in barva. Ko so mi postali vsakdanji, sem postala pazljiva, le od časa do časa so oči obstale na lepi urici in na bingljajočih obeskih verižic.

Toda še bolj kakor zlata urica in verižici, me je prevzela lepota dveh dolgih, temnih kit, ki jih je moja učiteljica že nekoliko dni spuščala po hrbtu. Do tedaj sta ji na visoko in široko opletali glavo. Sedaj pa sta ji viseli čez hrbet kot dve rjavi kači. Moje oči so jima povsod sledile. Konca kit sta se skoro dotikala tal. Ko sem sedela v svoji klopi, sem si z roko segala za hrbet in merila razdaljo, ki je manjkala od konca moje kite do sedeža. Ko sem stala, sem vselej ugibala, kdaj bo tudi konec moje kite dosegel tla

V mislih sem se oddaljila dolžnostim šolskega dela, da sem preslišala vsako vprašanje. Se doma nisem imela obstanka. Zmuznila sem se neopažena z doma in hitela do doma svoje učiteljice, da bi videla dve dolgi, temni kiti. Naslonjena na zidek njenega vrta, sem se skrila za veje in goste liste visokega bezgovega grma.

Navadno je sedela na vrtu, pod latnikom. Nikoli ni bila sama. Ob njej so sedele tri ali celo štiri gospe, ki so mnogokrat potrkale tudi na šolska vrata. Proti domu je šla malokdaj sama.

Ko je po popoldanskem pouku sedela z gospemi na vrtu, sta ji dolgi, temni kiti viseli čez prsi in vsa njih teža je počivala v njenem naročju. Čakala sem, da je spremila gospe do izhoda. Tedaj je vstala in vrgla dolgi temni kiti čez hrbet.

Nekega dne si jih ni več spustila. Zviti v kolobarje sta ji odslej krasili glavo. Čez mene ni bilo več pritožb.

Čez leta sem razumela, zakaj so tiste gospe prihajale k Marici Nadlišek, moji prvi učiteljici. Bilo je to namreč tisto leto, ko je izšla «Slovenka».

PAHOR SLAVA

DROBNE ZANIMIVOSTI

ARHEOLOŠKE IZKOPANINE PRI DEMIR KAPIJI

Skupina strokovnjakov arheološkega muzeja iz Skopja se že več mesecev ukvarja z arheološkim izkopavanjem pri Demir Kapiji. Našli so že mnogo predmetov stare grške in rimske keramike ,pa tudi predmete iz predzgodovinske dobe ter mnogo primerkov krške, rimske, srednjeveške in slovanske kulture .Ker je izkopavanje zelo važno, bo Svet za znanost in kulturo vlače FLRJ to delo kreditiral. Prihodnje leto nameravajo kopanje razširiti.

VODNJAK JE KOPAL, PA JE NALETEL NA SLATINO

V kosaniškem okraju je mnogo vrelcev zdravilne vode. Znano je zlasti lukovsko, brolomsko in kuršumljisko zdravilišče. V vasi Mehana na visokih pobočjih gore Djaka ima skoraj vsaka hiša vodnjak, ker v bližini ni tekoče vode. Tudi kmet Milutin Bogovac je začel kopati vodnjak, pa nikakor ni mogel priti do vode. Kopal je deset metrov globlje od drugih, pa voče še vedno ni bilo. Kar je brizgnil iz zemlje močan curek vode. Ko so jo pokusili, so se čudili, da je kisla ko limona. Gospodar je bil razočaran, upal pa je, da bo voda sčasoma dobila pravi okus. Polagoma se je z družino privadil kisli vodi. Čim več so jo pili, tem bolj jim je ugajala. Ko so zamesili z njo kruh, so opazili, da je shajal hitreje, kakor če so ga zamesili z navadno vodo. Nazadnje se je izkazalo, da gre za zelo čobro slatino.

Sueški prekop - najvažnejša morska pot sveta

(Nadaljevanje in konec)

Leta 1878 so zasedli otok Ciper v Srečozemskem morju, štiri leta kasneje Port Said ob vhodu v Sueški prekop, prej so že imeli v posesti Maltsko otočje in Gibraltar, pa so si zagotovili prosto pot v Indijo in Avstralijo ter nadzorstvo nad vsak dan važnejšim Sueškim prekopom.

Sedaj je Sueški prekop že petnajst let del svobodne egiptovske države, Angleži pa imajo po locarnski pogodbi pravico, da ga z lastnim vojaštvom še nadalje čuvajo. V mirnem času število njihovih vojakov ne bi smelo presegati 10.000 mož in pilotov ne bi smeli imeti več kot štiri sto. Število pa je že zdaj baje početvorjeno in prihajajo še nova ojačenja. Narodna zavest Egipčanov se v začnjem času nenavadno prebuja in to predvsem na rovaš Angležev. Sueški prekop pa ni življenjsko važna prometna pot samo zanje, saj je skrajšal vsej evropski trgovini dolgo, nevarno in drago plovbo okoli Afrike mimo rta Dobre nade deloma tudi za več kot polovico. Naj sledi le nekaj primerov:

Skozi Sueški prekop je pomorska pot krajša:

iz Amsterdama v Batavio za 3500 morskih milj (m. m. znaša 1852 m);

iz Hamburga v Sanghai za 3750 m. m.:

iz Londona v Singapur za 3900 m. m.;

iz Londona v Aden za 6000 m. m.;

iz Marseilla v Saigon za 6000 m. m.;

iz Trsta v Bombay za 7400 m. m.

Sueški prekop je po carigrajskem dogovoru odprt ladjam vseh držav. Nekatere države bi smele imeti v njegovih lukah tudi stalno usidrani dve ladji. Lastnik prekopa je zasebna delniška «Sueška družba» («La Compagnie du Canal de Suez») s sedežem v Parizu. Teoretično je mednarodna, v resnici pa francoska z znatno udeležbo angleške vlade. Delničarja sta tudi Nizozemska in Italija. Koncesija poteče družbi 1969. leta, nakar preide prekop v last egiptovske vlade. Delničarji seveda poskušajo vse, da bi se jim dovoljenje podaljšalo, kar iz razumljivih razlogov podpira tudi Anglija.

V mirni dobi je promet skozi prekop rastel iz leta v leto in z njim dohodki družbe, ki so dosegali bajne vsote. Povprečno je šlo skozi prekop letno šest do sedem tisoč velikih potniških in tovornih parnikov. 51 odstotkov je zavzemala Anglija. Po abesinski vojni se je tudi število italijanske tonaže vidno dvigalo do druge svetovne vojne.

Med zadnjo svetovno vojno je promet skozi Sueški prekop močno ohromel. Anglija je usmerila večino svojega pomorskega prometa po sicer znatno daljši, a varnejši kapski poti mimo Južne Afrike, kjer ima Capetown zaradi važnosti njegovega položaja v svoji posesti že od leta 1806.

Če se bližaš Sueškemu prekopu po Sredozemskem morju, te na črno celino najprej opozori peščenorjavo umazano morje. Barva ga egiptovski Nil, režejo ga parniki v obeh smereh. Vedno več jih je, čimbolj se na obzorju riše nizka obala, vklenjena v mogočen kamnit valobran, ki sega dva kilometra daleč v morje in nudi oporo stotinam ribiških čolnov in ladjic, zaliv pa varuje pred Nilovim peskom. 53 m visok svetilnik mežika 20 morskih milj daleč v pozdrav; visoke, zravnane hiše se natezajo za njim.

Port Said, severna vrata Sueškega prekopa. Nastal je z njim in živi od njega. Ogromen bronast spomenik Ferdinanda Lessepsa je prvo, kar v luki pritegne radovedno oko. Pogled uprt proti Evropi, desnico zamahnjen v smeri prekopa, svetu nemo kliče: «Aperire terram gentibus!» (Odpreti zemljo narodom!), kot pravi napis na visokem podstavku.

Velika železna ograja loči pristanišče od mesta, ki je pravcato zatočišče mednarodnih lopovov, propalic in potepuhov. Neznanski vrišč te sprejme ob vstopu v Orient. Vse ti ponuja svoje dvomljive usluge in tisoč stvari v nakup. Ne obupaj, ušel jim boš tudi ti, tem nenasitnim pijavkam! Ne razočaraj se, Port Said ni Orient, Port Said je sredozemski bastard, mešanec, ki ne ve, ali spada k Afriki ali k Aziji.

130.000 ljudi živi tod in v novem predmestju Port Fuad na azijski strani. Evropejcev je med njimi nad 25.000. Vse ulice, tako v evropskem kot v arabskem delu mesta, so premočrtne in se križajo pravokotno. Če bi ne bilo med njimi toliko zelenja, predvsem palm in akacij in cvetličnih nasadov, bi bil pogled na izrazito trgovsko mesto še manj vabljiv. Najlepša stavba v mestu je palača Sueške družbe tik pristanišča. Zgrajena je v arabskem slogu, krase jo tri visoke zelene kupole. Tod le merijo ladje in sprejemajo plačila taks. Vsako ladjo izmerijo le ob prvem prehodu skozi prekop, njena tonaža se vnese v družbino kartoteko, ob ponovnem prehodu pa ladjo le pregledajo, v koliko bi utegnila biti predelana. Portsaidski devetnadstropni nebotičnik je last našega rojaka ing. Kolovića, ki je doma iz Perasta v Boki Kotorski. Imajo ga za najbogatejšega človeka v Port Saidu. Pri Sueški družbi je uslužbenih mnogo Hrvatov, med njimi niso redki na odličnih položajih. Raztreseni so vzdolž vsega prekopa doli do obale Rdečega morja.

Večino med uradništvom Sueške družbe imajo seveda Francozi. Zaradi dobrega zaslužka žive Evropejci v Port Saidu najbolje med vsemi izseljenci v Egiptu. Sueška družba sijajno zasluži, pa tudi svoje uradništvo prav dobro plača.

Pot sredi struge je ladjam strogo označena. Na obeh straneh so nameščene boje in plutače, vse opremljene s posebnimi prizmami, ki ponoči odražajo svetlobo ladijskih luči in tako preprečujejo sleherno nevarnost. Na bregu čakajo koli in stebrički, da se ladja po potrebi lahko priveže. Kilometrski kamni kažejo razdaljo od Port Saida.

Kje je Orient, se začuden in razočaran vprašuje potnik, ko ga ladja nese po ozki strugi med obema celinama. — Zerjavi, skladišča, bencinski tanki spremljajo premočrtni prekop. Pa ne dolgo. Asfaltirana in železna cesta sta se zrinili med kanal in prostrano jezero Menzale, ki ga oživljajo barčice in barke zagorelih Arabcev, izletniške ladjice in razkošni parniki. Po plitvinah stopicajo rožnati flamingi in se prevrača gola mladež zagorelih domačinov. Nad vodo se sklanjajo nežne tamariske in se šopirijo visokodebelne palme. Vedno bolj redek je zeleni okras, posebno na azijski strani, nazadnje preneha vse in le peščena samota se druži s tihim jarkom, ki se grize v pusto in golo zemljo.

Dobre četrt poti za Port Saidom je skromna zelenica El Kantara, kar pomeni most. Beduini, velbloči, karavane, romarji kot pred sto in tisočletji. Znamenito križišče Sueškega prekopa s starodavno karavansko potjo med Afriko in Azijo. Izhodišče palestinske železnice, ki v petnajsturni vožnji veže Jeruzalem s Kairom.

Trideset kilometrov dalje sanja ob ljubkem jezercu Timsa sredi palmovih gozdičev in bujnih nasadov romantično mestece Ismajlija, sedež glavnega ravnateljstva Sueškega prekopa in središče vseh uradov Sueške družbe. Za časa gradnje je bila Ismajlija srce in pljuča nastajajočega prekopa. Železnica zapusti kanal in jo ubere proti Kairu, od njegove strani pa priteka umetni očtok blagoslovljene Nilove vode.

Sladka voda sredi puščave! Čudo, ki ga ne moremo prav dojeti. Kaj bi Egipt brez nje? Kjer ni njene blagodejne mokrote vlada smrt. Ko so gradili prekop, so morali dragoceno pijačo dovažati delavcem na 1600 velbodih, kar je stalo dnevno osem tisoč zlatih frankov.

Svet ob prekopu se pričenja rahlo dvigati. Najvišja vzpetina znaša borih 18 m. Tam gori strmita proti nebu tesno druga ob drugi dve visoki piramidi. Spomenik v prvi svetovni vojni padlim branilcem Sueškega prekopa, ki so ga tam brezuspešno napadali Turki, da bi onemogočili plovbo po njem.

Slikovita je nadaljnja vožnja skozi Slana jezera, oddaljena od Port Saida polnih sto kilometrov. — Nočno srečanje dveh nasproti si prihajajočih parnikov je v kanalu nepozabno doživetje.

Vedno bolj pogosto se na afriški strani pojavlja zelenje, vrste se majhna naselja, za njimi obdelani vrtovi, povsod živo, ptice, živali, ljudje. Na azijski strani skoraj grozotno molči puščava. Sele proti koncu zanimive poti se nasmeje tudi pokrajina tamkaj in med palmami zdrkne parnik na južni prag prekopa v mesto, ki mu je dalo ime.

Suez, značilno arabsko mesto, je slikovito položen ob vznožje razoranih gorskih bregov doli do svinčenomodre gladine Rdečega morja. 40.000 prebivalcev ima, izmed tujcev največ Grkov in Italijanov. Od tod teče železnica ob prekopu do Ismajlije in dalje v Kairo. Mnogoštevilni petrolejski tanki dajejo mestni okolici svojevrsten izraz. Standard Oil Company ima tam velika skladišča tekočega goriva, ki ga dobiva z Bahreinskega otočja v Perzijskem zalivu. Prekop sam se izteka v Rdeče morje še tri kilometre pod Suezom v modernem naselju Sueške družbe Port Tevfiku, ki se zdi s svojimi belimi vilami sredi bujnih parkov kot čudovita pravljica bajnega Vzhoda.

V. P.

PRIMORSKI DNEVNIK

VREME Danes bomo imeli v glavnem oblačno vreme. Krajevne padavine niso izključene. V najkrajšem času je pričakovati občutno zmanjšanje temperature. V Trstu je bila včeraj najnižja temperatura 13.8; najvišja pa 18.2 stopinj.

RADIO Opozarjamo vas na naslednje oddaje: **Jug. cona Trsta:** 13.45: Ravel: Španska rapsodija; 21.00: Poje Komorni zbor iz Trsta. — **Slovenija:** 13.20: Pesmi in plesi iz vseh strani; 1915: Pesmi hrvatskih avtorjev. — **Trst II.:** 12.10: Haendel: Glasba voda; 21.30: Koncert pianista Antona Trosta. — **Trst I.:** 12.30: Lahka glasba; 23.30: Plesna glasba.

Odmevi Washingtona na atomsko eksplozijo v Sibiriji

WASHINGTON, 23. — Bela hiša je brez odlašanja vrgla v svet vest o tretji atomski eksploziji v Sibiriji. Politični opazovalci vidijo v tem namen, da bi Trumanova uprava znova potrkala na ljubosumnost Američanov, ki jo gojijo do atomske skrivnosti, v kateri vidijo svojo prednost pred do zob oboroženim ruskim kolosom. Zahteva novo podporo pri izvajanju oboroževalnih načrtov in morda tudi novih kreditih za atomsko energijo.

Pri tem omenjajo predvsem besede ravnatelja urada za mobilizacijo, Charlesa Wilsona, ki je dejal, takoj ko se je izvedelo za sovjetsko atomsko eksplozijo, da «kljub napredku v izpolnjevanju ameriškega načrta za obrambno mobilizacijo, ostaja nevarnost za ZDA še vedno velika ter se bo še povečala med zimo in v prihodnjim poletjem». Njegova druga važna izjava pa se glasi: «Mi se ne moremo zaustaviti in se oddahniti, dokler se ne bodo možje v Kremlju prepričali, da bi njihov napad pomenil zanje konec».

To naj bi bil prvi uradni odgovor na zadnjo rusko atomsko bombo in sicer od strani človeka, ki ima v svojih rokah ogromna pooblastila, večja kot jih je imel kdaj koli ameriški predsednik za časa miru.

Sicer pa so v ZDA tudi druge težnje. Eno od teh predstavljajo sami atomski strokovnjaki, ki nameravajo v kratkem izdati podoben poziv, kot so ga v septembru 1949 ob eksploziji prve ruske atomske bombe. Tedaj so predlagali nadzorstvo nad atomsko oboroževalno načrtov, kjub temu, da so poudarili, da imajo ZDA za sedaj še prednost v atomski oboroževalni tehniki. Ti znanstveniki so danes mnenja, da imajo v ZSSR na razpolago od 50 do 100 atomskih bomb.

Nadalje poudarjajo v Washingtonu politični opazovalci, da pomeni tretja eksplozija v Sibiriji odgovor na izkušnje, ki so jih dobili v teh dnevih ameriški strokovnjaki v puščavi države Nevade.

V Washingtonu so prepričani, da misli za sedaj Bela hiša odločno pobijati vse težnje, katerih namen bi bil doseči «atomski sporazum» z ZSSR. Dobro naj ne bi gledala niti na načrt samega predsednika senatne komisije za atomsko silo, Mac Mahona, na podlagi katerega bi pošiljali tudi v državne vzhodnega bloka svojo gospodarsko pomoč v zamenjavo za splošno nadzorstvo nad oborožitvijo. Vse take načrte bi odložili toliko časa, dokler ne bi dosegli ravnotežja v oboroževanju, ali pa bi prišlo v svetu do takšnega razumevanja, da bi imeli vsa jamstva, da do novih napadov ne bi prišlo in bi postala oboroževalna tekma samo slabo nalaganje denarja.

Glede zadnjega atomskega poizkusa na «francoski ravnini» v bližini Las Vegasa, se zdi, da so strokovnjaki dosegli velik napredek glede te ogromne sile, ki jo je človek naenkrat dobil v svoje roke. Predvsem se zdi, da so strokovnjaki uspeli zmanjšati atomsko bombo in ji dati bolj praktične oblike. Dr. Alvin Graves, vodja atomskega laboratorija v Los Alomosu, je dejal, da je eksplozija dala atomski komisiji «odgovor, kot ga je želela».

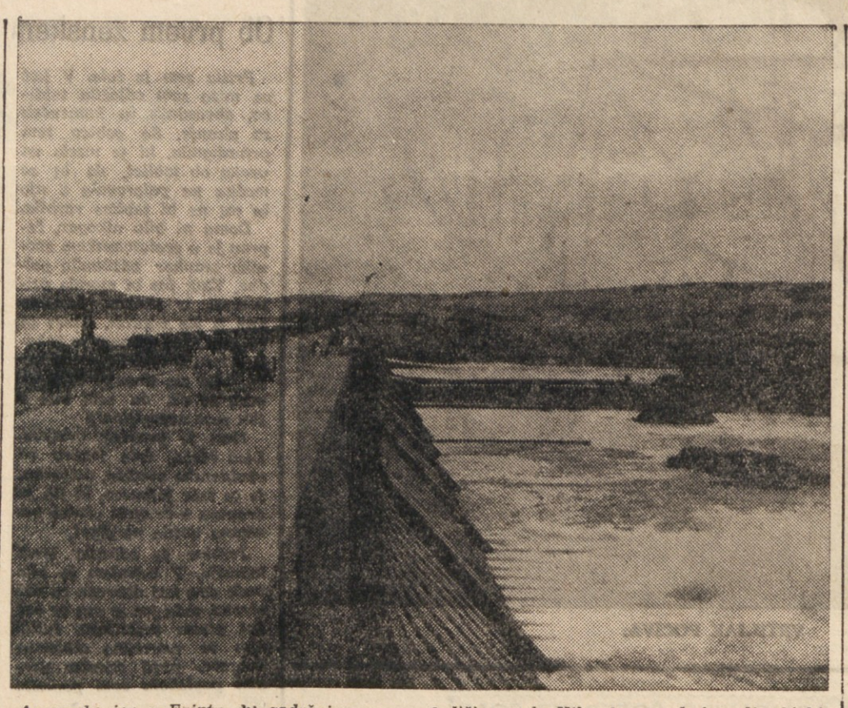

Assuanski jez v Egiptu, ki zadržuje ogromne količine vode Nila, da namakajo polja, ki bi bila sicer neplodna. Jez je dolg dva km in visok 68,58 m. Dogradili so ga leta 1902, kasneje pa so ga dvakrat zvišali in razširili. V zadnjih dnevih je egipčanska vlada izjavila; da ne potrebuje več angleških strokovnjakov, ki so tod zaposleni.

Angleži zasedli postajo v Suezu

Obenem so prekinili promet med področjem prekopa in ostalim Egiptom - Demonstracije se nadaljujejo - Izjave Nahas paše - Pred koordinacijo angleško-francoske politike na Srednjem vzhodu

LONDON, 23. — Od današnjih vesti, ki prihajajo iz Egipta je najvažnejša tista, ki pravi, da bo Egipt predložil glavnemu tajniku OZN vse dokumente v zvezi z odpovedjo pogodb z Anglijo in sicer glede Sueškega prekopa in Sudana.

Glede dosedanjih odmevov v Angliji moramo predvsem ugotoviti, da ima Anglija sedaj tik pred volitvami vlado, ki se bavi samo s potrebno administracijo. Dokler ne bo imela vlade, ki se bo mogla pogajati, je predvidevati predvsem ožje sodelovanje s Francijo. Za Angleže je v sedanjem trenutku važno edino to, da so zavarovali področje ob Sueškem prekopu. Že na konferenci v Washingtonu je Schuman predlagal Morrisonu, da bi proučila na skupnem sestanku svoje odnose z arabskimi državami. Ta sestanek so odgodili zaradi volitev. Sicer pa med političnimi opazovalci v Londonu že dalj časa zori prepričanje da je že zadnji čas, ko bi morali bolje koordinirati angleško in francosko politiko v Evropi in proti arabskim državam.

Angleški listi sedaj veliko razpravljajo o bližnjem povelji-stvu na Srednjem vzhodu. Sprašujejo se, če bodo mogli pridobiti za sodelovanje še druge arabske države. Zaradi vodilnega položaja Egipta v arabski ligi in pojemajočega vpliva Anglije v Iraku in Jordaniji, se zdijo kakšni rezultati v tej smeri malo verjetni. Izrael je sicer res najmočnejša država na tem delu sveta, vendar bi njegovo sodelovanje samo še otežkočalo položaj zahodnih sil pri pridobivanju Arabcev. Turčija bi bila nekaj boljša, vendar je preveč izpostavljena, obenem pa so se njeni odnosi z arabskimi državami precej ohladili. V Perziji je prišlo do kratkega stika, prav tako kot v Egiptu.

V zvezi s tem je predvsem zanimivo stališče «Observerja». Ta prihaja do zaključka, da težišče obrambe Srednjega vzhoda vseeno mora biti na Sueškem prekopu. Upravičenim egipčanskim težnjam po neodvisnosti in na drugi strani obrambnim potrebam zahodnih sil in Commonwealtha pa bi mogli ugoditi le na ta način, če bi področje okrog Sueškega prekopa postavili pod mednarodno nadzorstvo, prav tako kot je področje ob Panamskem prekopu.

Če preidemo na današnje dogodke v Egiptu, moramo predvsem omeniti poziv ministrskega predsednika Nahas paše, ki je povabil vse k zmernosti in zaključil: «Pustite nas pri izvrševanju naših nalog za priznanje naših pravic».

Se pred tem pa je naglasil da so izvršili vse svoje dolžnosti in pripravili ukrepe za izvršitev naših načrtov. «Prosili smo vse morebitnosti, da bi mogli doseči naš cilj, ne da bi dovolili sovražniku in samozvancem, da bi nas nadvladali. Ta sovražnik je izgubil glavo. Potopil se je v valu blaznosti in strahu in izvršil napade, zaradi katerih zahtevamo račun».

Na tiskovni konferenci je govoril tudi zunanji minister Salah El Din paša. Dejal je, da bo borba za egipčanske pravice, proti absurdnim namenom sovražnikov, še dolga. Egipt bo ostal potrpežljiv, vendar bo ostal odločen pri svojih odločitvah. Tiste, ki grozijo javnemu redu, je označil za izdajalce in dejal, da bodo podvzeli resne ukrepe proti onim, ki bodo sodelovali na demonstracijah.

Kot znano je Acheson 17. oktobra podprl angleško stališče v egipčanskem sporu. Salah El Din paša je dejal, da bi se moral Acheson raje izraziti o napadalnih dejanjih Angležev proti egipčanskim patriotom, ki nimajo drugega orožja, kot svojo vero in voljo.

Obenem se je zvedelo, da je egipčanska vlada dala navodila družbi Sueškega prekopa, naj piloti ne pridejo na angleške ladje, ki ne bi imele v redu svojim dokumentov. Z druge strani pa je angleški vojaški predstavnik izjavil, da so angleške čete zasedle železniško postajo v Suezu. Pred njo so angleški tanki. Povedal je tudi, da so zaustavili ves promet s petrolejskimi izdelki po železnici in prekopih, dokler se ne bodo egipčanski delavci vrnili na delo v pristanišče Adabya, kjer so glavne petrolejske naprave. Železniški promet med področjem ob Sueškem prekopu in ostalem Egiptom, pa so ukinili, ker so egipčanske oblasti odrekle angleškim silam zahtevana železniška transportna sredstva. Dodal je, da to določa pogodba iz leta 1936.

Iz Kartuma pa poročajo o delavnosti komisije za ustavo v Sudanu in o zahtevi te komisije, da bi OZN poslala mednarodno komisijo za skrbstvo. Ta komisija je bila mnenja da je solastništvo med Anglijo in Egiptom v Sudanu prenehalo, ko ga je Egipt odpovedal. To načelno odločitev pa niso takoj izvedli, ker je predstavnik Južnega Sudana zahteval za področje južno od 12. vzporednika, nadzorstvo OZN. S tem so pridobili Angleži na času. Sudanska ustavna komisija mora popravljati svoj poziv Združenim narodom. Angleška vlada je namreč izjavila, da ne bi podprla te zahteve če ne bi bilo v njej omenjeno, da bi angleški guverner Sir Robert Howe, obdržal svojo oblast.

V Egiptu so imeli danes 5 minut molka v znak žalosti za «patriotskimi mučeniki, ki so padli pod svincem imperialistov» in zaradi protesta proti «namenom imperialistov v škodo egipčanske suverenosti». Istočasno pa so prenehali z delom, s katerim bodo nadaljevali šele jutri, vsi kinematografi in gostilne, javni lokali, privatne tvrdke in trgovine. Na poslopjih visijo zastave na pol droga. Obenem so lastniki trgovin odstranjevali napise nad svojimi lokali, ki so v angleškem in francoskem jeziku. Nacionalisti mažejo celo napise, ki so v latinskih črkah in telefonske številke.

Danes zvečer je prišlo do več spopadov med policijo in demonstranti v Kairu. Nekaj je bilo ranjenih. V Aleksandriji pa so demonstranti napadli policijo in metali nanjo kamenje. Policija je odgovorila s streljanjem. Ena oseba je bila ranjena, štiri pa teže ranjene.

Demonstracije so bile danes v bližini angleškega in francoskega poslaništva in tudi v Khartumu so bili neredi.

Zelo hudi neredi so bili v Siriji. Več tisoč študentov je demonstriralo po ulicah in bilo je nekaj resnih ranjencev. Isto se je dogodilo tudi v Saidu in Tripolisu.

Požar v Zisterdorfu

DUNAJ, 23. — Kordon avstrijske žendarmerije in članov oborožene delavske milice so danes namestili okrog petrolejskega področja v Zisterdorfu, kjer gori čistilnica že 24 ur. Zdi se, da se je položaj zelo poslabšal. Bojijo se, da bo vsak trenutek eksplodiralo tudi drugo skladišče nafte. Nafta v tem drugem hramu počasi odteka po poškodovanih ceveh ob priliki eksplozije prve cisterne. Veter je močan in obrača plamene goreče nafte proti hišam Zisterdorfa in železniški postaji, ki je oddaljena samo 300 m.

Na tisoče gasilcev, delavcev in kmetov pomaga ruskim oddelkom pri kopanju velikega jarka, preko katerega naj bi odtekla nafta, v primeru če bi eksplodiral tudi drugi hram. Številne družine so se izselile iz Zisterdorfa.

SNEG V ŠVICI

GENOVA, 23. — V Švici je v zadnjih 24 urah zapadlo precej snega. Po znanih zimskih športnih središčih že morejo smučati. O mrzlem valu poročajo tudi iz Španije. Sneg je zapadel na Pirenejih in v pokrajini Leon. V Salamanci in Avili je bila temperatura danes zjutraj 3 stopinje pod ničlo.

KINO V TRSTU

Rossetti. 21.00: Gostovanje revije.
Excelsior. 16.30: «Eva proti Evi», B. Davis, G. Sanders.
Nazionale. 16.00: «Tri tajne», L. Parker, P. Neal
Fenice. 16.30: «Rapsodija v plavem», R. Alda, J. Leslie.
Filodrammatico. 16.00: «Ljubezen me uničuje», W. Chiari L. Bose.
Arcobaleno. 14.30: «Furije», W. Corey, B. Stanwyck.
Astra Rojan 17.00: «Jastreb iz Londona», L. Dall, G. Sanders.
Alabarda. 16.00: «Saga o Forsitih» G. Garson, E. Flynn.
Armonia. 15.30: «Nihče te ne sme ljubiti», J. Ireland, A. Dvorak.
Aurora. 15.00: «Ognjeni lokostrelec», B. Lancaster, V. Mayo.
Garibaldi. 14.30: «Gianni in Pinotto v tujski legiji».
Ideale. 15.00: «Giuseppe Verdi», večno lepe melodije; B. Gigli M. Cebotari.
Impero. 16.00: «Zapeljivka».
Italia. 15.30: «Doktor in deklica», G. Ford in J. Leigh.
Kino ob morju. 16.00: «Travijata», opera G. Verdija.
Moderno. 16.00: «Močni spol».
Savona. 15.30: «Mračno zidovje».
Viale. 16.00: «Dve zastavi na Zapadu», J. Cotten, L. Darnell.
Vittorio Veneto. 16.00: «Drevored zahoda», G. Swanson, Holden.
Azzurro. 16.00: «Razsodba», R. Milland, F. Maxly.
Belvedere. 16.00: «Rumena nevarnost».
Marconi. 16.00: «Kraljičina ovratnica».
Massimo. 16.00: «Bratje bandita Jessa».
Novo Cine. 16.00: «Orkan», D. Lamour, J. Hall.
Odeon. 16.00: «Luči v mraku».
Radio. 16.00: «Dogodilo se je v Evropi».
Vittoria. 16.00: «Izdajalec».

RADIO

JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA

SREDA, 24. oktobra 1951

Poročila ob 7.00, 13.30, 19.30, 23.05. 7.15 Jutranja glasba. 13.45 Ravel: Španska rapsodija. 14.00 Priljubljene melodije. 14.30 Od včeraj do danes. 14.35 Mladinske skladbe za klavir izvaja pianistka Marta Vuga. 18.00 Vedre melodije. 18.15 Slovenski skladatelji v besedi in glasbi. 19.00 Slovanska lahka glasba. 21.00 Poje Komorni zbor iz Trsta p.v. Ubalda Vrabca. 21.30 Merimee: «Colomba». 22.40 Lahka in plesna glasba. 23.10 Glasba za lahko noč.

SLOVENIJA

12.00 Vesele slovenske narodne. 1.40 Zabavna glasba. 13.00 Poročila, predaja pionirskega uredništva. 13.20 Pesmi in plesi iz vseh strani — igra Studentski sekstet. 14.10 Dunajska lahka glasba. 15.10 Zabavna glasba. 15.30 Želeli ste — poslušajte! 16.00 Wagnerjev operni koncert. 18.00 Igra Zabavni orkester. 18.45 Slovenske narodne pole pionirski zbor. 19.15 Pesmi hrvatskih avtorjev. 19.40 Zabavna glasba. 20.00 Ivan Cankar: Hlapci (slušna igra). 21.00 L. M. Skerjanc: Dramatična uvertura. 21.55 Glasbena medigra (plošče). 22.15 Lahek nočni koncert. 22.45 Lahek nočni koncert.

TRST II.

7.30 Jutranja glasba. 11.30 Za vsakega nekaj. 12.00 Sodobna Anglija. 12.10 Haendel: Glasba voda. 12.28 Telemann: Glasbena paleta. 13.00 Slovenski kvarteti in zbori. 15.15 Glasba za štiri klavirje. 13.45 Razne jazz zasedbe. 17.30 Plesna Komorna glasba. 18.15 glasba. 18.00 Glas Amerike. 18.15 Mozart: Koncert za dva klavirja in orkester v Es-duru. 18.41 Komorna glasba. 19.15 Rapsodije in fantazije. 20.00 Večerni koncert. 20.30 Sola in vzgoja. 20.45 Lahka glasba. 21.00 Vokalni kvartet. 21.20 Liadov: Kikimora, opus 63. 21.30 Koncert pianista Antona Trosta. 21.50 Glasbena medigra. 22.00 Operetni odmevi. 22.15 Lahki orkestri. 22.30 Brahms: Serenada v A-duru. 2.47 Ameriški zbori. 23.00 Mozart: Mala nočna glasba. 23.35 Polnočna glasba.

TRST I.

7.45 Jutranja glasba. 8.15 Glas Amerike. 11.30 Prekooceanski motivi. 12.00 Trio Aleglani. 12.30 Lahka glasba. 13.25 Glasba iz filmov. 14.10 Operna glasba. 17.30 Spored BBC. 18.30 Jazz. 18.50 Poje A. Basurto. 19.00 Glas Amerike. 19.15 Orkester pesmi. 20.25 Operetna glasba. 21.00 «Potovanje v nebesa». Štiridejanka. 22.50 Pestra glasba. 23.20 Plesna glasba.

ŠPORTNI DNEVNIK

ZADNJA LETOŠNJA KOLESARSKA DIRKA

DELLA SANTA PRVI V KOPRU

Z nedeljsko uspelo kolesarsko zaključno dirko na tradicionalni krožni progi Koper - Semedela - bivša postaja - Koper ali «okrog Semedele» so se naši kolesarji za letos poslovili od nas.

Poslovilna dirka je zvabila v Koper vse najboljše kolesarje ozemlja: od Apollonija, Fontanota, Della Sante, Colje, Pecchiarija do skromnih in še nepoznanih kot so: Vižintin, Zucca in drugi.

Zmaga je zasluženo nagradila Della Santo Silverija, ki je zrastel v vrstah SSD «Proleter» iz Kopra, ki je že odkril toliko novih kolesarjev. Zmaga Della Sante je povsem zaslužena, ker je bil najmočnejši od začetka do konca, ko je v odločilnem šprintu prehitel Giancampija, Fontanota in Tamara. Apollonio je v enem izmed zadnjih krogov imel gumi defekt in tako izpadel iz borbe za prva mesta.

Dirka nam je potrdila dobre lastnosti mladega Tamara, ki je bil kos svojim starejšim tovarišem. Saj je že od vsega začetka bil vedno med vodečimi. Samo pomanjkanje rutine in šprinta mu je onemogočilo, da ni zasedel še boljše mesto. Vsekakor pa je njegov plasman pomemben.

Pravo presenečenje pa je povzročil plasman mladega Koprčana Zucca, ki je v svojem prvem nastopu prehitel mnoge dobre kolesarje. O njem bomo v prihodnji sezoni slišali še mnogo govoriti.

Dirka je bila dolga 90 km razdeljena v 25 krogov po 3.600 m.

Končni vrstni red: 1. **Della Santa Silverio**, ki je prevozil 25 krogov (90 km) v 2 urah 36'27"; povprečna brzina 34,614 km na uro; 2. Grancampi Giorgio, eno kolo za prvim; 3. Fontanot Renato, dve kolesi za prvim; 4. Tamaro Lorenzo (prvi od mladincev); 5. Zucca Mario; 6. Perone Nevio; 7. Apollonio Bruno; 8. Bubnič Viktor; 9. Sellier Pio; 10. Kuret Karlo.

PNS

* * *

SAN FRANCISCO, 23. — Freddy Dawson, najresnejši kandidat za svetovno prvenstvo lahke kategorije, je premagal v desetih rundah kalifornijskega prvaka Bobbya Jonesa.

Bodočnost Galilejskega jezera

JERUZALEM, 23. — Lars Bertil Waerle, švedski plavalec, ki je zmagal pri plavanju čez Tiberijadsko jezero, je izjavil, da bo ta proga postala v kratkem največja plavalna arena sveta.

V bodočnosti bo preplavanje jezera (ki ga imenujejo tudi Galilejsko morje) privabilo na tisoče oseb — je dejal Waerle in še pristavil — da je neumno zatrjevanje nekaterih, češ da je plavanje po tem jezeru bogoskrunstvo. Nasprotno, privabilo bo še več romarjev.

S plavalnimi tekmami privabiti romarje? Sveto pismo ne zadostuje več?

Uspeh srednješolcev jug. cone STO

Na lahkoatletskem srednješolskem prvenstvu Slovenije, je nastopilo v Ljubljani med 300 tekmovalci tudi šest mladincev in šest mladink Istrskega okrožja. Dijakinje so dobile za uspešen plasman kar štiri diplome. Stanislava Sartori iz slovenske gimnazije v Kopru je zmagala v skoku v daljino, Vuk Vera, dijakinja portorožkega učiteljišča, pa je dosegla prvo mesto v metu krogle.

Angleški kandidati za olimpiado

LONDON, 23. — Britanski amaterski atletski urad je objavili mena 79 moških in 22 žensk, verjetnih kandidatov za olimpijske igre v Helsinkih. Urad je določil stroga merila za posamezne discipline ter odločil, da noben kandidat, ki ne bo dosegel najmanjše mere v svoji disciplini, ne bo mogel zastopati Velike Britanije pa čeprav je do sedaj bil njen najboljši zastopnik. Seznam verjetnih kandidatov vključuje tiste, ki so letos že dosegli najmanjšo predpisano mero, ali pa je upanje, da ga bodo dosegli prihodnje leto. Norme so zelo visoke, v nekaterih primerih so boljše kot državni rekordi. Urad je prepričan, da bodo zaradi teh ukrepov vsi člani britanske reprezentance odšli v Helsinki z velikim upanjem na uspeh. Seznam vsebuje 26 moških in 6 žensk, ki so že nastopili leta 1948. na olimpiadi v Wembleyu. Atleti, katerih imena so prišla na seznam, kakor tudi drugi, ki bodo dodani pozneje, bodo podvrženi posebnim treningom.

Novi angleški predlogi za rešitev vprašanja nafte?

Mossadegh prispel v Washington in kosil s Trumanom — Tudi to pot bo imel glavni stan v bolnišnici.

WASHINGTON, 23. — Dean Acheson je danes na postaji v Washingtonu zelo prisrčno sprejel Mossadegha, ki je s svoje strani izjavil da predsednika zanj veliko čast, da ga je sprejel zunanji minister in se bo sestal s predsednikom Trumanom.

Na kolodvoru so ga pozdravili tudi člani perzijske kolonije v Washingtonu. Potem ko je obiskal perzijsko poslaništvo, se je napotil v Belo hišo, kjer je kosil s Trumanom in Achesonom. Jutri bo Mossadegh odšel v bolnico «Walter Reed», kjer bo ostal do konca tečna in v njegovi sobi bo sedež perzijske delegacije v Washingtonu.

Medtem pa se zdi, da je Anglija pripravljena pričeti s pogajanji. Obvestila naj bi ameriške predstavnike, da je pripravljena priznati nacionalizacijo perzijske nafte in da pričakuje, da bo Perzija pristala na pravilno rešitev. Poleg vprašanja odškodnine za petrolejske naprave, zahteva Anglija, da bi moral morebitni sporazum zagotoviti prodajo nafte zahodnim državam. Jasno je, da angleških namenov ne bodo objavili, dokler se ne bodo končala sedanja Mossadeghova posvetovanja v Washingtonu, med katerimi bo najbrže Acheson obrazložil angleško stališče in poskušal posredovati pri Mossadeghu.

Po mnenju političnih opazovalcev v Londonu, je tudi odhod angleškega poslanika v Teheranu, Francisa Shepherda v London v zvezi s temi pogajanji. Angleška vlada najbrž želi, da bi mogla s prve roke dobiti vsa potrebna pojasnila od tega svojega strokovnjaka za perzijsko vprašanje in na ta način v najkrajšem času odgovarjati na pogoje, ki bi jih proučevali v Beli hiši.

Današnje zasedanje iranskega parlamenta je pokazalo, da se je opozicija znova obrnila proti Mossadeghu. Kritizirali so ga in zdi se, da če Mossadegh ne bo prišel v domovino s konkretnimi predlogi, bo našel v parlamentu močno opozicijo, ki raste zlasti zaradi težkih gospodarskih razmer v Iranu. Obenem pa bi se poslabšal njegov položaj na bližnjih volitvah in bi morala najbrž nacionalna fronta z vlade.

NAM IL ŠE NI ODOBRIL sporazuma med zveznimi častniki

Maocetungov govor in spremembe v severni delegaciji - Nad Korejo včeraj največji spopad med letali na reakcijski pogon v zgodovini

TOKIO, 23. — Že včeraj je vodja zavezniške delegacije za premirje podadmiral Turner Joy omenil, da je pripravljen sestati se s severnimi predstavniki v Pan Mun Jomu, dan po ratifikaciji sporazuma, ki so ga sklenili zvezni častniki. Vodja severne delegacije gen. Nam IL še ni odgovoril, vendar meni, da bi se mogla prava pogajanja za premirje pričeti v najkrajšem času.

Medtem pa je radio Pęking javil, da so med severno delegacijo napravili nekaj sprememb. Kitajski general Teng Hua in severnokorejski general Chang Piung San sta bila izmenjana in njuni mesti bosta prevzela na kitajski strani gen. Ling Kuang Vu, na severnokorejski pa gen. Kim Pu San. Najbrž bo ostal severnokorejski general Nam Il še vedno voditelj severne delegacije.

V prvem trenutku so zavezniški predstavniki v Munsanu izrekli precejšnje zaskrbljenje zaradi te spremembe in so dodali, da bi morali Kitajci o tej spremembi v naprej obvestiti poveljstvo OZN.

Pozneje pa so prišli do prepričanja, da more sprememba pomeniti na vsak način «politično spremembo v dobrem ali slabem smislu» in omenili, da po sovjetskem običaju pride s spremembo važnejših predstavnikov običajno tudi do spremembe politične linije.

O tej spremembi naj bi spregovoril na pekinškem radiu prvič tudi Maocetung, ko je dejal, da bi mogli «korejsko vprašanje rešiti v miru in pogajanja za premirje bi se mogla ugodno končati, če bi hotela ameriška vlada rešiti vprašanje na pravičnih in pametnih osnovah, ne da bi se poslužila odlaševalnih ukrepov». Ko je govoril na sestanku posvetovalnega ljudskega sveta, visokega organa kitajske vlade, je še dejal, da bodo nadaljevali s politiko pekinške vlade in podpirali Korejo, obenem pa ovirali ameriško politiko, dokler Washington ne bo dokazal, da želi mirno rešiti korejsko vprašanje.

Nadaljevale so se vojaške akcije, predvsem na srednjem odseku pred Kumsongom, kjer so zavezniški oklopni oddelki znova prodrli v neposredno bližino mesta samega. Mesto je razrušeno. Zavezniške sile so napredovale približno za 1 km. Severno od Janguja so imele zavezniške izvidnice hude boje s severnimi oddelki, ki so trajali 7 ur. Na vzhodnem in zahodnem bojišču je bilo opaziti samo delovanje izvidnic.

Nad Korejo je bila danes velikanska zračna bitka. Približno 150 do 180 «Mig-15» je napadlo skupino 100 ameriških letal, medtem ko so ameriške veletrdnjave metale bombe na skoraj dokončano letališče v Namsi, 50 km južno-vzhodno od meje na reki Jalu. Po prvih poročilih so v polurni bitki zrušili 5 nasprotnikovih letal, dve sta bili verjetno uničeni, 7 ali 10 pa poškodovanih. Veletrdnjava «B-29» je padla v Rumeno morje, posadko so rešili. Nekaj drugih veletrdnjav je bilo poškodovanih obenem pa so severna letala zrušila tudi ameriškega lovca tipa «Runderjet». To je bil največji napad severnih letal proti ameriškemu letalstvu in največji spopad v zgodovini med letali na reakcijski pogon.

FODERAMI

A. Pertot

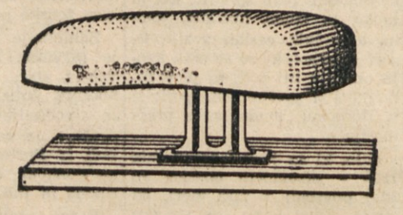

TRST
UL. GINNASTICA 22
TELEFON 95-998

Vse potrebščine za krojače, šivilje, krznarje po najugodnejših cenah

MILAN MARJANOVIČ: «DIPLOMATSKA BORBA ZA JADRAN 1914 DO 1924» (ODLOMEK) 5.

Wilsonov memorandum proti italijanskemu iredentizmu

Wilson sprejema tudi mimo svojih načel italijansko tezo o «naravnih mejah na Julijskih Alpah» in gravitaciji zapadne obale Istre k Apeninskemu polotoku in skuša prepričati Italijane da je to dovolj in še preveč za njihovo varnost in njihovo tradicijo.

Od nje je odvisno, če hoče biti obkoljena od prijateljev

«Na severu in na severovzhodu so začrtane Italiji popolnoma prirodne meje kakor tudi po vseh Alpah od severozapada do jugovzhoda in do skrajne točke Istrskega polotoka, zajemajoč vse veliko sedlo, na katerem leži ta Trst in Pulj: «Tako je stara enotnost spet vzpostavljena, stare meje segajo do velikih obzidij, ki zagotavljajo njeno prirodno obrambo. Od nje je sedaj odvisno, če hoče biti obkoljena od prijateljev, da bo pokazala novoosvobojenim narodom na drugi strani Jadranskega morja najplemenitejšo od vseh vrlin: veličino duše, velikodušnost, prijateljsko širokosrčnost in priznanje pravice interesov».

«Ljudstva, ki so bila z njo združena, ljudstva, ki ničesar ne vedo o londonskem paktu ali o kakšnem posebnem dogovoru v začetku te vojne, ki pa so prav tako dala svoje žrtve, ne z mislijo na svoje lastne koristi in obrambo, temveč na interese trajnega svetovnega miru, ta ljudstva so sedaj združena s tistimi, ki so jim bili prvi zavezniki in nudijo ji (Italiji), da se postavi na čelo gibanju, ki ne bo dovedlo v diskusijo novi red Evrope».

Wilson je mislil, da bo s tem, da se bo obrnil na najširše množice Italijanov, spametoval njihove voditelje in jih odvrnil od politike «svete sebičnosti» pa je svojo izjavo končal z direktnim pozivom:

«Amerika je prijatelj Italije. Italijansko ljudstvo je iz svoje divne dežele v milijonih prihajalo v Ameriko. Take vezi se nikakor ne dajo prekiniti. Po mandatu, ki so ji ga velikodušno ponudili njeni zavezniki, je imela Amerika srečo, da prevzame iniciativo za mir, ki ga zdaj zaključujemo in čigar osnove je sama objavila, a katere predstavnik sem. Obvezana je, da vse sklepe, v katerih sodeluje, vskladi s temi principi. Drugače tudi ne more. Zaupanje ima v Italijo in v tem zaupanju upa, da ne bo Italija zahtevala od nje ničesar, kar bi ne bilo v popolni soglasnosti s temi obvezami.

Ne gre zdaj za interese, temveč za pravice narodov, mladih in starih držav, svobodnih narodov in narodov, za katere so njihovi upravitelji mislili, da nikoli ne bodo vredni, da bi se sami upravljali. Toda iznad tega vsega pa gre za pravico sveta za mir in tako razdelitev interesov, ki bodo mir popolnoma zagotovili».

Italijani zapustili mirovno konferenco

Večer pred dnem, ko je bil objavljen Wilsonov manifest, je poslal Orlando po sklepu italijanske delegacije Clemenceauju pismo, v katerem obžaluje, da je bil objavljen Wilsonov manifest prav v času, ko je italijanska delegacija sklepala o odgovoru na predloge, ki jim jih je v imenu treh zaveznikov dal Lloyd George. Sklicuje se na pripravljenost Anglije in Francije, da se bosta trdno držali zavezniških dogovorov ter ga obvešča, da italijanska delegacija po mučnem incidentu, ki se je dogodil, ne more več sodelovati na mirovni konferenci.

«Mirovni pogoji z Nemčijo, pravi v pismu, se lahko že sedaj imajo za potrjene v svojih osnovnih elementih. Izjavljam, da bi jih mogel skupaj z zavezniki Italije podpisati, ker bodo enako in istočasno urejeni mirovni pogoji, ki se nanašajo na italijanske meje. Iz sporazuma jasno izhaja, kakor tudi iz deklaracije, podpisane v Londonu 26. aprila 1915, da morajo sile, podpisnice teh aktov skupno skleniti splošni mir».

Agencija Reuter je v noči med 23. in 24. aprilom izdala objavo, v kateri pravi da čeprav je Velika Britanija svetovala Italiji naj odstopi od nekaterih svojih zahtev, vendar, če bodo Italijani vztrajali na tem, da dobe ono, kar jim daje londonski sporazum, bosta Francija in Velika Britanija častno držali obvezo. Objava se zaključuje z naslednjimi besedami: «Predsednik Wilson je dal svojo izjavo na lastno odgovornost».

Lloyd George je naslednje jutro obiskal Orlanda ter mu izjavil, da je bil tudi sam presenečen zaradi preuranjene objave Wilsonovega manifesta. Orlando ga je prepričeval, da ima namen «ostati zvest svojim zaveznikom: če se misli oddaljiti iz Pariza, ne misli s tem razbijati zveze». Lloyd George je želel, da se še enkrat poskusi s kompromisom in pripravi še en sestanek, ker bi dobro vplivala vest, da razgovori še trajajo ali da se je celo našla nekakšna rešitev. Uspelo mu je, da s pristankom Wilsona skliče sestanek četvorice, ki je bil 24. aprila popoldne. Wilson in Orlando sta se med seboj najljubeznivеje in najpomirljiveje razgovarjala, pri čemer je obžaloval, ker je Wilsonov apel napravil vtis, kot da se obrača k italijanskemu ljudstvu mimo italijanske vlade. Wilson je to zanikal in izjavil, da tega nikoli ni mislil, temveč da je moral javno in pred vsem svetom razjasniti svoje gledišče in motive, ker so se v zadnjem času objavljale stvari, ki so postavljale njega in njegovo ljudstvo v tako luč in izzvale taka sumničenja, da je svetu, in svojemu ljudstvu moral razjasniti principe, po katerih vodi svoje ravnanje.

Orlando je izjavil: «Čeprav sem se odločil, da potujem, ni to v zvezi s teritorialnimi sporazumi; nikake namere nimam prekiniti pogajanj, vendar sem dolžan vrniti se k svojemu narodu, da natančno ugotovim, s kakšno avtoriteto lahko računam na konferenci. Ozemeljska vprašanja so šele drugorazredna. Vi bi lahko pristali na to, kar sem včeraj zahteval, toda jaz ne bi mogel istega dejati. Moral bi reči, da sem dolžan vrniti se v Rim. Nisem gotov, po vsem tem, kar se je zgodilo, ali imam pravico, katerokoli stvar sprejeti ali odbiti. «Orlando je poudaril, da mu je nedavno sam Wilson svetoval iti v Rim in razložiti svojemu narodu položaj. To je bilo po Wilsonovem memorandumu nujno potrebno. «Italija je napravila iz Reke nacionalno vprašanje. Amerika in zavezniki so izjavili, da ne bi mogli pristati. Odločiti mora italijanski narod in videli bomo, če se bo lahko pomiril s to žrtvijo. Položaj je resen, vendar če se bo razčistil, bo to pomenilo neko prednost».

Orlando je obljubil, da bo v imenu delegacije pustil v Parizu kot svojega službenega zastopnika delegata Crespija. Zahteval je, da se vsa obmejna vprašanja rešijo istočasno, ker bi drugače Italija kot član Društva narodov morala jamčiti drugim meje, medtem ko za svoje ne bi imela nikakega zagotovila. Če bi bila Italija v Društvu narodov, bi to pomenilo, da bi se vprašanje meja z Jugoslavijo lahko vzelo kot vprašanje, ki ga mora reševati Društvo narodov, a ne za tako, ki izvira iz zmagoslavne vojne. «Prečeno bi mi bilo podpisati mir z Nemčijo, če bi ne bila pred tem rešena italijanska ozemeljska vprašanja».

Orlando je tako za vzroke odhoda italijanske delegacije navedel potrebo tesnejše ga stika z ljudstvom in potrebo po novih direktivah ali zaradi nastalega položaja. V obvestilu, ki je bilo ob odhodu objavljeno po Reuterju, piše, da sta pred odhodom v Rim imela Orlando in Sonnino sestanek z Wilsonom, Clemenceaujem in Lloydom Georgeom, kjer da so «vsi prisotni pokazali iskreno željo, da bi rešili to vprašanje».

Orlando, Salvage, Barzilai in Diaz so odpotovali istega dne 24. aprila ponoči, Sonnino in Salandra pa 26. aprila.

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20. — Telefonska št. 73-38. OGLASI: od 8.30 - 12 in od 15 - 18. - Tel. 73-38. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osm